

DOMOLJUB

Izidaja vsak šetriek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 v, za Ameriko in druge tuje države 4 K 80 v.) — Spilati in doplatiti se pošiljajo: Uredništvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica šte. 2. Karočnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 2.

**SLOVENSKEMU LJUDSTVU
V PODUK IN ZABAVO.** ❁

Inserati se sprejemajo po ceni 100 denarjev za vsak redakcijski vrstiček. Enostopna petstotina „Domoljuba“ štiri 24 (24) strani za enkrat 30 v. Pri večkratnem objavljenju primeram po ceni po dogovoru. Posamezne številke se prodajajo po 10 v. Glavni promet poštino-branilnega urada št. v. 824.797.

Štev. 31

V Ljubljani, dne 1. avgusta 1907.

Leto XX.

Naši poslanci v drž. zboru.

Ljudski parlament je svoje uvodno enomesečno zasedanje končal. Poslanci so se razšli, da se meseca oktobra iznova vrnejo k svojemu delu. Dolžnost nas veže, da si ogledamo, kakšno stopinjo so si priborili naši poslanci v tem času. Med naše štejejo vse, ki so se zbrali v »Slovenskem klubu«.

Ne maramo pisati očitkov tistim, kateri so povzročili, da Slovenci s Hrvati nimajo enega kluba. O tem je naša sodba sklenjena in ni je treba ponavljati. Vsak dan bo vse dobromislilce poslance in volivce na našem jugu prepričal, da nismo mi na škodi, marveč oni, ki so nas kanili oškodovati. V »Savezi južnih Slavena« ni enotne misli in zato tudi ni krepkega, enotnega nastopa ravno vsled tega, ker naših poslancev ni v nji. Od slovenske liberalne stranke do čiste pravaške in srbske je dolga pot. Vse bi pa še bilo, ko bi si zveza ne bila za drago ceno kupila dveh cokelj v Hribarju in Ploju. Štrekelj, Ježovnik in Roblek ne pomenjajo nepremostne ovire za skupno delo. Hribar in Ploj sta pravzaprav edini načelni oviri. Kar je, je. Mi le ponavljamo, da je slovensko ljudstvo ponosno na zvestobo svojih poslancev. Tudi, ko bi se bile stvari zasukale za nas neugodno, bi naše ljudstvo svojim poslancem s pristrčnim zaupanjem plačalo njihovo značajnost. Vsi čutimo, da je načelna poštenost in doslednost sijajno zmagala nad vsemi spletkami in brez strahu šla preko vsih fraz, ki jih je polna naša javnost. Ne javkanje, ne vpitje, ne sentimentalne deklamacije, ne podlo zmerjanje ni premaknilo naših poslancev.

Toda, mi moramo odgovoriti na vprašanje, kakšne političke posledice je imelo to postopanje. In tu na temelju izkušenj in dejstev lahko trdimo, da so bile te posledice za nas in naše gibanje v vseh ozirih ugodne. V ljud-

skem parlamentu je treba predvsem dokazati sposobnosti za delo. In naši poslanci so ga podali. Z velikim zadovoljstvom lahko rečemo, da je ni stranke v državnem zboru, ki bi živela tako od vseh strani simpatije kakor »Slovenski klub«. Da je ta kljub v prijateljskih razmerah s Čehi, Poljaki in krščanskimi socialisti, je umljivo samo po sebi. Toda tudi socialni demokratje, Rusini in najinteligentnejši možje izmed nemških strank ga vpoštevajo. Doseglo se je to z razboritimi, res svobodnim nastopom naših poslancev. Nobena reč se tako ne maščuje nad našimi liberalci, nego njihovo neumno velikoumje. Kadar so zinili o kakem našem možu, so vedno prideli zaničevanje in preziranje; neumni, zmedeni, omejeni so bili zanje naši voditelji. Ta taktika je veliko pomagala našim uspehom. Želimo, da jo liberalci blagohotno nadaljujejo. Doma, kjer jata topih in lačnih satelitov venomer ponavljajo to, kar v »Narodu« bere, in vsled tega vsacega liberalnega samosrajčnika prišteva med narodne veleume, bo to še tudi nekaj časa mogoče. Na Dunaju, kjer se izobrazba in duševna sposobnost svobodno meri, je drugače. In naj bo všeč liberalcem ali ne, to jim lahko rečemo, da v sedanjem parlamentu bo Gostinčar igral vsaj toliko vlogo kakor — Hribar.

Stališče »Slovenskega kluba« do strank in do vlade je jasno označil dr. Krek v svojem proračunskem govoru. Naši poslanci ne bodo delali že kar vnaprej opozicije, in ne bodo odmetali nobene stranke ne v večini ne v manjšini, s katero bi mogli kaj doseči za svoje volivce in za ves slovenski narod. Veliki ugled »Slovenskega kluba« izpričuje to, da sta iz njega vzeta načelnika dveh zelo važnih odsekov: dr. Šusteršič vodi legitimacijski, Pogačnik pa vojni odsek.

Legitimacijski odsek se tiče vseh strank in njegov načelnik je domala najbolj iskana oseba v zbornici. »Slovenski klub« nima no-

bene protestovane volitve; njegovi poslanci so izvoljeni s takimi ogromnimi večinami, da so v tem oziru prvi v celi zbornici. Takih volitev, kakor jih ima zabeležiti S. L. S. ni bilo drugod v Avstriji. Saj n. pr. Šuklje niti poizkusa kakega nasprotstva ni imel; Demšarjevega kandidata se pa v javnosti niti razglasiti niso upali. Dr. Šusteršič je torej tudi s tega stališča res pravi mož za načelnika odseku, ki preiskuje volivne proteste. Ponosni smo na to, ker njegova izvolitev priča, da mu zbornica zaupa. In to zaupanje je pač nekoliko več pomenljivo, nego brezplodno zabavljanje naših liberalcev.

Tudi za vojni odsek smo veseli. V vojnem odseku se bodo rešile v tem zasedanju važne stvari: dveletna vojaška služba, nov vojni red, vojni kazenski zakon. Z ugledom, ki ga bo imel vsled tega Pogačnik, bo rastel tudi ugled celega kluba.

Politiško najvažnejša je v državni zbornici ustanovitev agrarne zveze, ki šteje do 270 državnih poslancev. Pri prvih nastopih ji je na čelu od vseh strank spoštovani naš Povše. Ni se nam treba bahati; dejstva govore in na temelju teh dejstev smo lahko ponosni. Pristavljamo le še, da vkljub temu, da nismo s Hrvati v enem klubu, ugled slovenskih poslancev zvišuje pomen vsem Jugoslovanom in izdatno podpira naše skupne narodne težnje.

Tisto vpitje o škodi, ki jo ima južno Slovanstvo od dveh klubov, je popolnoma brez pomena. V sedanjih razmerah bi bile koristi našega slovenskega in hrvaškega naroda odločno na škodi, ko bi se bili naši slovenski poslanci stopili s Hribarjem v en klub. Kaj sodi o Hribarju zbornica, je pokazal legitimacijski odsek, kjer je po dolgotrajni agitaciji komaj ujel socialne demokrate, Hocka in sionista zase. Naj blagovoljno izračuna svoj pomen, in če bo siten, se mu bo še vse kaj družega pri-merilo.

Najbolj viden dokaz, da imamo sedaj večji vpliv, so pa volitve v odseke. Ko bi bili skupaj, bi imeli v velikih odsekih po tri; zdaj ima vsak klub po dva. To nekaj pomenja. Še več pa to, ker se vsled takta naših poslancev nasprotstvo proti Hribarju in Ploju in proti tistim, kateri so jih na ljubo našim liberalcem hoteli izolirati, ne kaže v javnosti. Malenkostni niso in ne smejo postati naši poslanci, pa bo ura še vedno bolj prav kazala.

O drugem delovanju naših poslancev nečemo tu razpravljati. Nbroj predlogov in važnih interpelacij so vložili in po naših informacijah so v izredno mnogih slučajih uspešno posredovali za svoje volivce. Vsi — tudi nasprotniki — jim priznavajo, da so pridni. Vedno na Dunaju opravljajo vestno svoje dolžnosti. Mi pa v imenu volivcev z veseljem in zaupanjem izjavljamo že po pričetku njihovega dela: Prav smo volili! Živeli naši poslanci!

Izobrazbi.

Kmeti stan v minulih časih.

I.

Spoštovani bravci »Domoljuba«, dragi slovenski kmetje. Gotovo ste že slišali ali tudi brali, kako da se je v prejšnjih časih godilo vašim dedom — kmetom. Raznovrstne povesti in drugi spisi pričajo o slabih in žalostnih razmerah, v katerih so živeli takrat vsi kmetje, zlasti pa še na Slovenskem. Gospoda je nasilno nastopala ž njimi in jih oropala vseh zasebnih pravic. Visoki davki in tlaka ter različna vojaška bremena so uboge kmete spravila na rob propada. Ker vse prošnje pri graščakih in drugi gospodi niso ničesar pomagale, si je ubogo tlačeno ljudstvo večkrat hotelo samo izvolevati pravice. Ali kot znano, so se vsi upori kmetov ponesrečili in usoda, ki je kmete potem zadela, je bila še hujša kot poprej. Srditi graščak je svoje podložne kmete še bolj trpinčil in izsesaval. Hočeš nočeš so se morali ti premaganci udati svoji nesreči. Če se jim je zopet ponudila prilika, so udarili, če ne, so pa morali dalje ječati pod bremenom in čakati, kdo se jih bo usmilil.

Šele blaga cesarica Marija Terezija in njen sin Jožef II. sta začela lajšati kmetom nadloge, popolnoma jih je pa osvobodila iz jarma grajske gospode revolucija 1848. Državlanske pravice so se podelile vsem prebivalcem in konec je bilo več kot 500-letnega podložništva. Kmet je zadihal prosti zrak. Zemlja, ki jo je obdelaval, je postala zopet njegova lastnina. Tudi davki so se v teku časa polagoma znižali. — Naš kmet je postal polagoma ves drugačen. Od one dolge dobe suženjstva so se ohranili le še različni spomini, ki jih stari ljudje kaj radi odevajo v zanimive pripovedi in pa — prirojena ponižnost ter neki svet strah pred »gospodo«, kar najlažje opazimo pri starejših, nezavednih ljudeh. Ponižnost je res lepa čednost in včasih prav dobra. Ali tam, kjer je ni potreba, tam je ponižnost vselej škodljiva. Ne mislimo tukaj, da je robotnost in prepirljivost potrebna lastnost za one, ki hočejo kaj doseči. Nikakor ne! Toda neke samozavestnosti je treba povsod in ta stanovski ponos je lepa dika človekova in mu je le v korist.

Predno nam bo mogoče prav zamotane kmetijske razmere v prejšnjih stoletjih dodobra spoznati, se moramo poprej še ozreti na nekatere stanovske razlike in druge posebnosti v takratni državi.

V srednjem veku so prebivalce cele države, pa tudi posameznih dežel ločili v sta-

nove. Vsi ti, ki so bili všteti v kak stan, so imeli popolne državljanske pravice in so se smeli udeleževati deželnih zborov. Prvi in najmenjše stan za vladarjem je bila višja duhovščina; potem knezi in grofje, za temi nižji plemenitaši in vitezi, nazadnje so prišli pa meščani. Kmetov ne najdemo nikjer med stanovi. Zaradi tega so bili tudi prikrajšani pri svojih državljanskih pravicah in izključeni od sodelovanja pri deželnih zborih.

Med avstrijskimi deželami se je tirolskim kmetom najbolje godilo. Kadar je bil sklican tirolski deželni zbor, so se ga udeležili tudi kmetje, ki so imeli precejšnje zastopstvo.

Pa tudi še drugače so bili prebivalci v pravem oziru razdeljeni. Popolne pravice so imeli le svobodni ljudje. Svoboden je bil oni, ki je imel kako staro podedovano posestvo in je bil v vsakem oziru popolnoma sam svoj. Plačeval je le vojaški davek. Najmogočnejši med svobodnimi ljudmi so bili seveda plemenitaši. Na pol svobodne imenujemo tiste, ki so se vsled revščine in nezgode podali pod oblast ali varstvo nekakega velikaša, najsi so imeli kako lastno zemljišče ali ne. Ker jih je velikaš varoval, so mu morali ti ljudje dati neki davek in priznati njegovo sodno oblast čez se.

Najnižje so stali nesvobodni ali hlapci (sužnji). Ti so bili večinoma vojni vjetniki ali njihovi potomci. Bili so brezpravni. Polagoma se je njihov položaj izboljšal in so dobivali od svojega gospoda zemljo v obdelovanje. Nekaj poljskih pridelkov so izročili gospodu kot nekaj davek, ostalo pa so obdrževali zase.

V katero vrsto ljudi so bili všteti kmetje? Natančen odgovor na to vprašanje je težko dati, ker ni bil položaj kmetov v dveh deželah enak. Spadali so pravzaprav kmetje v vse tri vrste, v svobodne, polsvobodne in nesvobodne kmete, ali največ jih je bilo približno na stopinji polsvobodnih ljudi.

Svobodnih kmetov je bilo največ na Tirolskem. V tej goratej deželi so imeli, kot znano, kmetje največ pravic. Tirolski deželni knezi so bili v vednem boju z domačo mogočno gospodo. Da bi tako zlomil vpliv velikašev, si je knez pridobil kmete z raznimi pravicami, ki jih jim je podelil, na svojo stran. Tudi v drugih deželah je bilo še več prostih kmetov, ali njihovo število se je vsled prevelikih davkov vedno manjšalo in okoli leta 1450 so imeli skoro vsi kmetje pravice polsvobodnih ljudi. Med nesvobodnimi ljudmi je bilo malo kmetov in še ti so počasi, kakor rečeno, pridobili nekaj pravic in se približali polsvobodnim.

V nemških deželah se je kmetom precej boljše godilo, kot pa pri nas na Slovenskem. Največ je pač imel pretrpeti kranjski kmet, kar pričajo knjige. Sploh se je s slovenskimi kmeti trše postopalo, kot pa s kom drugim.

II.

Razmere, v katerih je takrat živel skoro ves kmeti stan, smemo imenovati tlačanstvo ali podložništvo. Zemljo, ki si jo obdelaval, je bila graščinska last. Imel si jo pravzaprav le nekako v zakupu. Da niso bili davki majhni lahko vsakdo ugane. Poleg postavnih davkov je jemal graščak še desetino, zahteval tlako in tako naprej.

Glavni znaki pri kmetovem podložništvu so bili ti-le: 1. Kmet ne sme zapustiti zemlje, na kateri dela. On je takorekoč prikovan na zemljišče, ki ga obdeluje. Ako se je hotel kdo preseliti ali drugače zapustiti kraj, je moral dobiti graščakovo dovoljenje. Če je graščak kos svoje zemlje prodal komu drugemu, je obenem z zemljiščem prodal tudi vse one kmete, ki so na njem stanovali.

Drugi znak je bil, da mora vsak kmet redno plačevati graščaku davek, dajati desetino

od vsega pridelka in delati tlako. Večkrat je graščak več zahteval, kot bi smel. Posebno pri tlaki mu ni bilo nikdar dovolj in po svojem služabniku (valptu) je kmetom nalagal različno delo.

Tretič je bil kmet podvržen le graščinski sodni oblasti, ki jo je vršil graščak sam, ali pa kak njegov uradnik. Drugo prebivalstvo se je lahko v vseh rečeh zatekalo k deželnim sodiščem ali pa k mestnim, dočim ta sodišča niso bila za kmeta veljavna. Samo v krvnih zadevah je tudi kmeta sodila deželna sodna oblast. Sledovi o krvnih sodiščih še danes niso zbrisani in marsikdo se še spominja »krvavih riht«.

Tudi v zasebnih stvareh ni bil kmet polnopraven. Če se je hotel ženiti, je moral dobiti dovoljenje od gospoda. Poleg različnih postavnih davkov je graščak nakladal še svoje postranske. Tako je moral vsakdo, ki je podedoval kako premoženje, dati graščaku dober kos tega. Pozneje so te vrste davek zamenjali z drugim, ki ga je dajal vsakdo ob priliki ženitve. Najprej je moral kmet torej prositi dovoljenja za ženitev in plačati graščaku gotov denar, potem mu pa še izročiti lep kos imetja. Navadno je dobil graščak pri tej priložnosti kako živinče.

Slednjič tudi ni smel kmet ali njegov sin brez dovoljenja graščakovega izpremeniti svojega stanu. Ako je hotel kdo dati svojega sina učiti rokodelstva, ali pa v mesto v šolo, je moral to graščak dovoliti, česar pa seveda zopet ni »zastonj« storil. Bilo je treba »pomazati«.

Ako pogledamo te trde znake kmetovega podložništva, vidimo, da kmeti so živeli ni bilo nič kaj veselo. Graščak je bil poglavar nad vsemi, ki so spadale v njegovo last. Tem je razpisaval davke in tlako. Pogostoma je kar samovoljno zvišal ta ali oni davek, ker niso oblasti nič kaj pazile na delovanje gospodov.

Večkrat so se kmetje radi teh krivic pritožili. Vlada je obljubila, da bo zboljšala njihov položaj, ali vzpričo silno mogočne gospode se vendar ni upala zamisliti se velikašem. Ti so namreč v deželnih zborih dovoljevali vladarju davke in če je bilo treba, postavili na noge toliko in toliko tisoč vojakov, katere so potem vodili zoper zunanje sovražnike. Pripetilo se je, da je cesar Leopold hotel vstreti kmetom in nastopiti proti plemenitašem; ali kaj je bilo potem? Odpovedali so mu plemenitaši ob najhujši nevarnosti, ko je meji žugal Turčin, davke in vojaštvo in cesar je moral, rad ali nerad udati se njihovim zahtevam, da smejo kmetu gospodovati po svoje.

Blaga cesarica Marija Terezija je storila v tem oziru prvi korak in ustanovila okrožne oblasti, ki naj bi pazile, da se ne bi godila kmetom od strani gospode krivica. Obenem je znižala tlako in naročila komisijam, naj pregledajo vsakemu kmetu premoženje in določijo, koliko davka se sme največ od vsakega zahtevati. Dovolila je tudi, da more kmet po pogodbi, ki jo sklene z graščakom, postati pravi lastnik svojega zemljišča, dočim ga je imel doslej le nekako v zakupu.

Še večje olajšave so dobili kmetje za vladanja cesarja Jožefa II. Leta 1781 je bilo odpravljeno podložništvo in odstranjeni oni znaki, vsled katerih je bil kmet skoraj suženj. Druga važnost Jožefovega dela je bila, da je obdavljal vse stanove enako. Do tedaj je moral kmet sorazmerno več plačati kot pa drugi, a Jožef je storil temu konec in zajemal tudi pri onih, kjer je vedel, da je dosti nakopičenega. Zatem se je lotil tudi tlake, hoteč jo odpraviti. Za časa njegovega vladanja jo je res prepovedal, ali ko je leta 1790 po njegovi

smrti nastopil vlado brat njegov Leopold II., so jo plemenitaši deloma zopet izsilili.

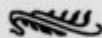
Ko je po dvehletnem vladanju Leopoldovcem nastopil vlado Franc II., so se začeli viharji časi večnih vojska. Skrb za blagostanje ljudstva se je morala umakniti misli, da je treba predvsem domovino braniti. Ki sta jo Marija Terezija in Jožef zatrla, je zopet oživila in tako so sestavljali deželne zbornice: 1. visoka duhovščina (škofje, prelatje), 2. plemstvo, 3. meščanstvo. Kmetje zopet niso nikjer drugje prišli do veljave, kot na Tirolskem.

Konečni dan vstajenja za kmeta je bilo leto 1848. V Kranjskem deželnem zboru so provizorično (začasno) kot 4. stan dobili tudi kmetje besedo in se kot zavedno slovensko zastopstvo udeležili kratkega zbora ter ognjivo zahtevali za kmeta — človeških pravic.

Povedano je bilo, da so tega leta odpravili tlako in graščinska sodišča. Znižali so tudi davke in olajšali druga bremena. Kmetje so pridobivali poleg zasebnih pravic tudi javne in postali stan, vsled česar so se smeli udeleževati tudi deželnih zborov. Tudi v takratni burni državni zbor na Dunaju in potem v Kromeriju na Moravskem so poklicali nekaj kmetjskih zastopnikov.

Ko je po preteku absolutizma bil sklican leta 1860 drugi avstrijski državni zbor, so se določili tudi kmetjski volivni okraji in takisto 1861 ter v decemberski ustavi 1867.

Še več kmetjskih poslancev je prišlo v državni zbor, ko je bila pred 10 leti ustanovljena splošna kurija. Pa še vedno niso imeli kmetje večine v zboru, čeravno je naša država povsod kmetjska. Šele sedanja nova zbornica, voljena po splošni in enaki volivni pravi, ima več kot polovico vseh poslancev — kmetov. Kolike važnosti je to, bode pokazala prihodnost, ko bodo ti zagovorniki kmetovi ustvarili svojemu varovancu lepše življenje, kot ga je imel doslej.

Političen pregled.

DRŽAVNI ZBOR.

Proračunska razprava

je končana in sprejeta v tretjem branju. Justični minister je obljubil, da jeseni predloži zakonski načrt, ki bo omogočal tudi ženskam prevzeti herbstvo. Naučni minister je napovedal anketo za reformo srednjega šolstva. Trgovinski minister dr. Foršt je povedal, da bo obrtni svet že letos pričel poslovati.

Znamenite govornike

so se pri proračunski razpravi izkazali baron Beck, dr. Krek, Kramarš in Masarik. Dr. Krek je v velikem in globoko zamišljenem govoru osvetlil ogrsko vprašanje. Krepko in jedrnato je dokazal, da od nekda vladajo na Ogrskem »rabulisti«, ki pačijo zgodovino in pravo. Po zaslugi je obsodil mažaronstvo mažarskih plemenitšev, bogatašev in onih škofov, ki jim je več mažaronstvo nego duhovno pastirstvo. Z gorko izjavo slovensko-hrvaške vzajemnosti je končal svoj izvrsten govor ob burnem odobravanju. — Dr. Kramarš je imel sitno nalogo najti brv do vlade, v kateri sedita dva njegova ožja somišljenika Foršt in Pacak. Devet let so že namreč češki poslanci v opoziciji do vlade in niso nikdar glasovali za proračun. Sedaj so pa to storili in s tem izrazili zaupanje vladi, ki še vedno ni izpolnila dveh glavnih

zahtev češkega naroda, namreč druga češka univerza v Brnu in notranji češki uradni jezik. Dr. Kramarš je govoril kot diplomat — a dvojne vloge so tudi zvitim diplomatom nemogoče. Baron Beck se je spretno ognil političnega vrtinca. Razvil je pravi vladni program, ki ga hoče s poštenimi sredstvi izvajati. On je nad strankami in vendar ima nemške, češke in poliske zastopnike v kabinetu in hoče vladati z močnimi strankami od slučaja do slučaja. Potemtakem ne bo v parlamentu stalne in močne večine, ki bo vladi tako nujno potrebna pri obravnavi avstro-ogrške nagodbe z mnogimi prepornimi vprašanji. — Masarik, profesor na češki univerzi v Pragi in učitelj naših »mladih«, je strupeno napadal cerkev in napovedoval boj za svobodno šolo. Zato mu je čestital najnovejši krščanski demokrat — Hribar, ki je Hrvatom podpisal, da ga ne bo nikdar več skominalo po takih »svobodnih« rečeh! No — šest njegovih duhovnih tovarišev ga bo že odvezalo . . .

Jezikovno vprašanje

Vlada je že preskrbela večje uradnike, ki ki predstavljajo češke, poliske in rusinske govore. Nemška ušesa seveda niso vajena na slovansko govorico, zato je devetčlanski načelniški odbor nemških strank vložil predlog, da mora biti nemščina poslovni jezik v zbornici. Ta predlog bo sicer pokopan, a je značilen za nemško nesramnost in zagrizenost. — Nemce strašno peče, ker je podpredsednik Začek v svojem zahvalnem govoru spregovoril nekaj čeških besed, katerih dosedaj še ni bilo čuti na podpredsedniškem mestu. — Tudi se je prvič dogodilo, da je v gosposki zbornici nov član prisegel v češčini. Kakor kaže, se bodo Nemci sčasoma že privadili tudi slovanskim glasovom.

Ljudskemu cesarju v spomin.

Jubilejni odsek je sprejel Luegerjev predlog, naj vlada naloži sto milijonov kron za starostno zavarovanje in vlada je predložila zbornici načrt zakona, po katerem se pooblasti kovati zlatnike po 100 K in pa za 44.000.000 K petkronskih novcev.

Razdor med Čehi

še vedno ni ponehal. Najprej se niso mogli zediniti glede glasovanja pri proračunski razpravi, sedaj so pa češki agrarci planili po katoliškem narodnem poslancu Mislivcu in zahtevajo njegovo izključitev; v nasprotnem slučaju pa agrarci sami izstopijo iz Zveze čeških klubov. — Najnovejšo poročilo pravi, da je ta prepir že poravnal.

»On« — »krščanski demokrat« — caplja

za našimi poslanci, ki so vložili predlog za vseučilišče takoj v prvi seji, Hribar šele v predzadnji. Naši so interpelirali glede germanizirajočih namenov pri imenovanjih na srednjih šolah. »on« en teden pozneje pripelja, a še tedaj krotko in ponižno in oprezno kot mačka okoli vrele kaše. V prvi seji predlagajo naši odpis potresnega posojila, Hribar pristopica čisto nazadnje. In da bi ja popolnoma dokazal, da zna kakor opica druge posnemati, je tudi Hribar nastopil za poučevanje veronauka in latinščine v slovenščini. A kako? Naši zahtevajo z možato odločnostjo, da pride slovenščina do veljave na vsej gornji gimnaziji, »on« — mogočni nemški zaveznik Hribar — pa spiše ponižno in udano prošnjo, naj bi se samo v petem in šestem razredu gimnazijskem dve predmeta poučevala v slovenščini! Seveda sedmega in osmega razreda Hribar ne pozna, ker so ga prej vun »pihnili«!

Gosposka zbornica

je tudi imela par kratkih sej in je rešila proračunski provizorij Predsednik knez Vindišgrec je izrazil željo, na bi vlada tudi gosposki zbornici predlagala vladne načrte zakonov, ne pa vedno le poslanski zbornici.

Prvič in zadnjič v gosposki zbornici

je bil zastopnik goriških liberalcev v državnem zboru. Mož se je po pomoti hotel pomešati med žlahtne plemiče, a ti so mu nazadnje pokazali vrata. Ubogi Štrekelj! Saj menda ni tako častihlepen kakor klerikalni Hribar, ki bi pravzaprav rad zamenjal poslansko zbornico z gosposko, samo če bi se dalo.

Slovenski kmet kot generalni govornik.

Roškar je v lepem govoru nastopil za državne podpore vsled toče, povodnji in drugih uim in opozarjal vlado na tozadevne škode po Kranjskem in Štajerskem.

Govornikov je bila ogromna vrsta. Zato je tem pomenljivejše in častnejše, da so se vse stranke zedinile na slovenskega kmeta. In to moramo reči: Roškar, vojak po postavi, ponosnega, samozavestnega nastopa, je s svojim prvim govorom pokazal, na kako visoki stopinji izobrazbe stoji naš kmet. Veliko poslancev ga je poslušalo, celo nasprotniki so odobravalji njegove besede. Povdarimo: prvo zasedanje ljudskega parlamenta se je zaključilo z lepim govorom slovenskega kmeta.

Pri glasovanju so sprejeli predlog podpornega odseka. Ko je še predsednik Vajskirchner opravičil Začkov češki govor in so poslanci Mislivec, Spaček in Zavorka preklicali medsebojne žalitve, je zbornični predsednik naznanil, da bo prihodnje sejo naznanil pismeno. — Potemtakem bodo poslanci med počitnicami vlekli dijete.

HRVAŠKO-OGRSKI SPOR.

Mažarom se očitno že meša. »Budapesti Hirlap«, glasilo Vekerlovo, v uvodnem članku zahteva, naj državno pravdnštvo obtoži Luegerja in Franka radi veleizdaje, ker sta sklenila zaroto proti monarhiji! — No, če bodo Hrvatje pametni, bodo lahko poskrbeli, da se bo Mažarom in Vekerlu še bolj mešalo.

LUEGER IN HRVATJE.

Dunajski župan Lueger je nekemu časnikarskemu poročevalcu izjavil, da se interesi Hrvaške v mnogih točkah strinjajo z avstrijskimi. Akcija hrvaških poslancev v avstrijskem državnem zboru je velevažna, ker jo podpira moralno tudi krščansko-socialna stranka. Parlament bo na vsak način, ako se mu nagodba predloži, natančno preiskoval, ali so pri sklepanju nagodbe sodelovali vsi v to poklicani činitelji. — Gibanje za »Veliko Avstrijo« ima namen, združiti vse narode ob Donavi od Pasava do Balkana ter priti do gospodarstva na Jadranskem in Egejskem morju. Mažari so pa kakor klin zabiti med te narode in mi Avstriji čomo ta klin izruvali . . .

TOMAŠIČ IN »HRVATSKA«.

Bivši minister za Hrvaško, Tomašič, graja nedoslednost hrvaško-srbskih resolucij, katerim se gre sploh samo za osebe in niti ne vedo, ali bi šli jeseni v Budimpešto obštruirati ali ne. — »Hrvatka«, glasilo stranke prava, zastopane v hrvaško-srbski koaliciji, pa pozivlja na boj proti nagodbi, ki se bo sklenila med Avstrijo in Ogrsko. Napoveduje tudi boj hrvaško-ogrski nagodbi in pozivlja hrvaške poslance, naj ne hodijo v Budimpešto obštruirati, ampak naj ostanejo doma in tako

Mažare čisto ignorirajo. Hrvaški sabor naj pa nagodbe z Avstrijo, kadar bo sklenjena, sploh ne odobri, in naj v posebni adresi na krala proti njej protestira. — Izvajanje »Hrvaške« kaže, da je hrvaška koalicija nedina in čisto na nejasnem In pri takih razmerah trpi ugled celega naroda.

ŠKANDAL V MILANU.

Papež je vsled škandaloznih dogodkov v »ženskem vzgojevališču« v Milanu, katerega je vodila lažiredovnica Fumagali, odredil preiskavo vseh vzgojevališč v Italiji, katera vodijo redovnice. Preiskava, ki se je najprej izvršila v Rimu, je pokazala, da je tudi v Rimu polno vzgojevališč, katera vodijo privatne ženske, ki se izdajajo za redovnice in nosijo redovniško obleko, dasi niso. Rimski kardinal-vikar je pozval te ženske, da odložijo takoj redovniško obleko, in je vse take zavode naznanil policiji.

AFERA NASI.

Senat je kot državno sodišče s 114 proti 5 glasovom potrdil aretacijo Nasija, zavrnil njegovo prošnjo, naj ga začasno puste svobodnega ter pooblastil predsednika, da določi za Nasija in Lombardija zapore.

ABESINIJA IN ITALIJA

si utegneta zopet v lase skočiti zaradi Eritreje. Italijanski listi sicer pravijo, da ni nobene nevarnosti pa tudi nobenega vzroka za vojsko. Toda res pa je le, da ima Menelik že 20.000 vojakov zbranih ob meji in spomin na nedavne zmage še vsem podžiga pogum. Zato je italijaska vlada jako pozorna.

RAZMERE NA PORTUGALSKEM

so jako žalostne in obupne. Vse upravno življenje je korumpirano: intrige, protekcije in podkupovanje zastrupljajo vse javno življenje. Ministrski predsednik Joao Franco — mož poštenjak — je uvidel, da se Portugalska bliža propadu in bankerotu. Zato se je lotil najbolj nevhvaležnega dela — reform na Portugalskem. V ta namen je razpustil obe zbornici na nedoločen čas, pridobil kralja čisto na svojo stran in potlačil svobodo tiska ter tako postal diktator. Seveda so mu vse stranke nasprotne, a mogoče bo zgodovina le kedaj poročala, da je bil Joao prenovitelj dežele.

RUSIJA.

Krvavo statistiko umorov in zločinov v Lodzu v zadn'em pol letu prinaša poljski list »Kurjer Varšavski«. V bratomornih poličnih bojih je umorjenih 127 mož in 6 žensk, ranjenih 247 mož in 19 žensk, od katerih jih je mnogo umrlo doma ali pa v bolnišnici. Uropali so v tem času 26.321 rubljev in sicer je zneslo 46 napadov na osebe in privatne zavode 17.283 rubljev; 16 napadov na sprevodnike cestne železnice 309 rubljev; 19 tatvin v blagajnah 1804 rubljev; napad na pošto 2000 rubljev. V tovarni Kuttner so ubili 14 delavcev in 7 uradnikov in ranili 34. Vrgli so tačas šest bomb, od katerih se ena ni razletela. Umorili so 14 policijskih agentov in ranili štiri. — Ruska policija zasleduje 169 poslancev prve dume, ker so napadali vlado in samodržstvo; pridno tudi preganja časnike.

BOLGARSKA VLADA

hoče imenovati 20 gimnazijskih profesorjev za vseučiliške profesorje, ker slednji nočejo prevzeti svojih mest, dokler vlada ne vrne vseučilišču samouprave. Med bolgarsko inteligenco zelo vre. Bolgarsko literarno društvo

in cerkveni sinod hočeta protestirati proti vladni Kongres Zveze ljudskih učiteljev namerava protestirati proti reakcionarnemu zakonu, ki omejuje svobodo združevanja. Ker se utegnejo tudi železničarji pridružiti tem protestom, postaja gibanje nevarno.

SRBIJA

ne zgubi še tako hitro svojega kralja, ki zdaj nič več ne misli na odstop. Pač pa se vlada pridno posvetuje, a javnost ne izve ničesar. Že dolgo časa so trgovske razmere v Srbiji radi carinske vojske z Avstrijo jako neugodne in se ne dajo na noben način izboljšati. Skoro vsi listi, celo taki, ki so bili doslej na strani vlade, napadajo vlado, ker niti predpogojev za navadno trgovsko razmerje z Avstrijo ne morejo pripraviti. Tudi pogajanja za začrnsno pogodbo pogodbo so se razbila.

NEMŠKI CESAR

Viljem se snide z angleškim kraljem Edvardom na gradu Wilhelmshöhe; listi tudi poročajo, da bo kralj Edvard obiskal našega cesarja v Išlo.

JAPONCI IN KOREJA.

Odkar so Japonci premagali Ruse, so starodavno korejsko cesarstvo čisto zaslužnili. Smrtni udarec korejski suvereniteti so zadali Japonci leta 1905. Takrat je japonski ministrski predsednik Ito iz Tokia prišel v Seul, glavno mesto Koreje. Tu je korejskemu cesarju Ji Hengu izročil lastnoročno mikadovo pismo, v katerem je japonski cesar zahteval, naj Koreja odpravi urad za zunanje zadeve in izroči diplomatsko vodstvo in zastopstvo Koreje Japonski. Cesar seveda tega ni hotel storiti. Nato je japonski poslanik v Seulu izkušal korejskega ministrskega predsednika pridobiti za japonske predloge. Ker se tudi ta ni udal, so japonski vojaki zasedli palačo, vzeli korejski državni pečat iz urada za zunanje zadeve in prisilili ministre, da so podpisali pogodbo od 18. novembra 1905.

Korejski cesar si je seveda prizadeval zmanjševati japonski vpliv, a zastonj. Lansko leto so Japonci odstranili korejsko cesarsko stražo in jo nadomestili z japonskimi vojaki. Cesar je bil od zdaj vjet. Kmalu nato so Japonci vrgli dosedanjí kabinet in ga nadomestili s takim, ki je popolnoma v japonskih rokah. Vzlic temu se je domoljubnemu korejskemu cesarju posrečilo, v lastnem imenu poslati posebno odposlanstvo k mirovni konferenci v Haag, da protestira proti Japonci, posebno proti pogodbi iz l. 1905. To je pa Japonce neznančno razjarilo. Ker so ministri korejskega cesarja vsi podkupljeni od Japonske, zato so Japonci prav lahko dosegli, da je moral cesar odstopiti. Cesar je sklical ministrski svet v nadi, da bodo ministri zanj proti Japonci — a so izjavili, da more le njegov odstop rešiti deželo. V Seul sta došla dva japonska ministra, katera je cesar s solzami v očeh prosil, naj ne vztrajata v zahtevi, da mora odstopiti. Naposled je cesar vprašal še korejsko svetovalstvo za svet, toda tudi tu so mu rekli, da naj odstopi. Nato je cesar podpisal listino, v kateri naznanja svoj odstop in pritisnil nanjo svoj pečat. Prestolonaslednik je igrača v rokah Japoncev. Korejski princ Ji, ki se je v Peterburgu in Haagu pritoževal proti Japonci, je odšel v London in nato v Ameriko agitiral proti Japoncem.

Seda; so na Korejskem resni protijaponski nemiri, a najbrž bodo Japonci obvladali ter s tem pridobili silno važno opirališče proti Rusom.

IZ VATIKANA.

Japonskega poslanika na Dunaju je papež v slovesni avdienci sprejel. Ker je poslanik prišel s posebnim sporočilom japonske vlade, se je papež poslaniku zahvalil za pravičnost, ki jo mikado izkazuje katoličanom in za svobodo, ki jo katoličani na Japonskem uživajo.

ZOPER ZMOTE

je nastopila kongregacija svetega oficija v Rimu z dekretom, ki obsoja 65 zmotnih trditvev o postanku krščanstva, o razlaganju svetopisemskih izrekov, o božanstvu Kristusovem, o delu odrešenja, o cerkvenem učenstvu in o avtoriteti indeksa. Liberalni listi, posebno nemški, se radi tega silno jeze nad papežem, a neki francoski republikanski list piše, da nemški listi o obsojenih naukih razumejo približno toliko, kolikor — za ec na boben. Ta list pravi, da je papež moral nastopiti proti onim ki hočejo uničiti nadnaravni značaj krščanstva.

Listek.

Večerni zvon.

(Konec.)

Žena je odšla in čez eno uro se je že oglašil duhovni oče pri obsojencu. Po spovedi, ki je trajala dolgo časa, pravi Fernan:

»In sedaj gre še za to, da povrnem škodo, ki sem jo napravil samostanu. Prosim vas, govorite z gvardijanom, kakor visoko se ceni škoda. Kot svojo zadnjo voljo bom izročil ženi naročilo, naj poplača ta dolg, kolikor bo mogoče.«

»Ljubi, dragi sin,« odvrne menih resno in z občutkom, »stvar je že poravnana. S krvjo nisi omadeževal svojih rok; oni del samostana, ki je pogorel, bi morali v par letih podreti sami, ker je bil že star in razpal. Kar se je sicer napravilo škode, je malenkost. Sicer pa so škodo zagrešili drugi in ne ti. Vse kar si dolžan samostanu, ti je odpuščeno. Ako je božja volja, da te iztrgajo v najlepših letih iz rok tvoje žene in otrok, je to trdna naša pokora. Samostan pa ne bo niti vinarja zahteval iz tvoje dedščine, ki naj le ostane last uboge vdove in ubogih otrok. Ako pa te kraljica pomilosti po priprošnji tvoje družine, dajaj nekoliko miloščine v ta namen.«

»Toda kdo mi bo porok, da smem ostati miren in da mi ni treba vrniti ničesar?« vpraša ujetnik.

»Jaz,« odvrne menih, »gvardijan onega samostana in provincial. Stvar bom sporočil generalu našega reda, in on io bo odobril.«

Obsojenca so te ljubeznipolne besede pretresle do srca.

»Jezus, milo in krotko ponižno in potrežljivo Jagnje božje — to je tvoje maščevanje? Tako se maščujejo vsi, ki služijo Tebi, o Gospod?«

Tako je govoril ujetnik in je pokleknil pred duhovnega očeta. Spoštljivo mu je poljubil desnico.

Čez eno uro je bil že eden izmed očetov s pismom frančiškanskega provinciala na potu proti gradu La Granja. V pismu je bilo polno vročih prošnja očeta gvardijana da kraljice, naj pomilosti k smrti obsojenega Fernana. Kraljica je dobro poznala priljubljenega frančiškana, zato je slednji lahko upal, da bo uslišana njegova prošnja. Toda že prej je v vsef naglici pritekel sel na dvor s pismom, v katerem so stale besede:

»Obsojenec ne sme biti pomiloščen!«

Kdo je poslal tega sela? Nihče drug, kakor prejšnji politični prijatelji in zavezniki Fernanovi. Poizvedeli so namreč, da se je izpreobrnil v ječi. Zato so ga smatrali kot izdajavca »svobodnih in naprednih deželanov«. Bali so se, da bo po svojem pomiloščenju razkrinkal vse njihove zlobne nakane; zato mora s pota! Na dvoru so bili v obližju kraljice nekateri uradniki, ki so bili v najožjem stiku s prostozidarji in progresisti. Te so naprosili uporniki, naj na vsak način preprečijo pomilošitev Fernanovo.

Frančiškan je prišel s pismom, a ni imel prilike, da bi ga osebno oddal; povsod so mu prigovarjali, da bo že pozneje sprejela kraljica pismo. Čas je potekal — končno — končno so ga vendar pustili pred kraljico in oddal je pismo.

Vladarica je odprla in hlastno prebrala marljivo pisavo; nato je od žalosti in razburjenja obledela in je zaklicala:

»Zakaj prihajate šele sedaj, oče? Prepozno je; sodba je potrjena. Danes jutraj je nesel sel potrdilo v Madrid. Kdaj pa ste prišli semkaj?«

»Že včeraj,« odvrne menih s solzami v očeh, »a me niso pustili k avdijenci. O milostljiva kraljica! Zapovejte, naj bo Fernan pomiloščen; morebiti je še čas, da rešimo uboga spokornika.«

Frančiškan je dvigal sklenjene roke proti kraljici.

»Pomiloščenje imate,« odvrne kraljica, »da vidite mojo dobro voljo, ali težko, da bi kaj koristilo. Fernan je morebiti že mrtev.«

»Oh, potem bo umrla tudi žena njegova vsled žalosti,« mrmra menih.

»Ali je oženjen?«

»Da, kraljeva visokost,« odvrne menih. »Njegova soproga je angelj pobožnosti.«

Kraljica pozvoni. Sluga vstopi. Kraljica mu vrže svoj beli žepni robec in zakliče:

»Precej osedlajte najboljšega konja; sel naj jezdi kar najhitreje v Madrid in naj sporoči pri vojaškem sodišču, da je Fernan popolnoma pomiloščen in oproščen vsake kazni.«

Sluga je bil zunaj hitro kakor veter. Spodaj v hlevu se je pričelo tekanje semintja. Najboljši jahač je označil iskrega vranca, naj ga osedlajo, sprejel je še neki listek iz kabineta in je ravno prišel v hlev, ko so odnesli nekega ranjenca skozi široka vrata.

»V gorečnosti svoji je prišel konju preblizu in ta ga je udaril s kopitom,« tako so govorili.

Bog je vedeš boljše, kaj se je zgodilo. Ranjenec je bil eden izmed zarotnikov na dvoru. Hotel je raniti nevidno in globoko vranca na nogi; a konj ga je prehitel in ga je smrtno nevarno ranil s kopitom.

Urni jahač je bil z enim skokom na konju. V najhitrejšem diru je zdirjal iskri vranec proti glavnemu mestu Madridu.

Bog ve, ali pride poslanec milosti še o pravem času?

Pred podobo žalostne Matere božje v mali frančiškanski kapelici je klečala neka žena v tihi molitvi. Bila je soproga Fernanova. Klečala je tukaj, odkar je slišala, da je provincial vložil prošnjo za pomiloščenje njenega moža; hotela je ostati tukaj v vedni molitvi, dokler se ne odloči usoda Fernanova.

Počasi je potekala ura za uro. Zunaj za nekim gradom pa se je ob solnčnem zatonu odigraval strašen, žalosten prizor.

Ob nekem okopu je bil izkopan svež grob. Pred njim je bila nakopičena izkopana prst. Na tej črni, grobni prsti bi moral stati obsojenec, da bi takoj, zadet od vojaških krogelj, pal v novi grob.

Dvanajst mož je že stalo pripravljenih. Vodil in poveljeval jim je mlad častnik. S poltuhim glasom zapove mladi častnik: »Nabijte puške!«

Vojaki so izpolnili povelje. Stopili so vsak na svoje mesto, da počakajo novega povelja. Nekoliko zadaj za vojaškim kordonom je stala velika množica ljudstva tiho, brez glasu. Vse je pozorno čakalo krvavega prizora.

V sredo so stopili člani vojaškega sodišča; eden izmed njih je nosil sodniške akte.

Prvi med njimi potegne uro iz žepa: »Še tri minute,« pravi in pomigne svoji ordonanci. Ta odhiti in izgine v malih, ozkih durih v gradu. V malih, hitrih udarcih zazvoni zvonček za duše ubogih grešnikov. Iz gradu sem se približa žalostna procesija, ki vodi za seboj nesrečnega Fernana. Zadnja pot. Šest vojakov ga spremlja s puškami v rokah, ob strani hodita dva očeta frančiškana. Mirno, ponosno koraka mladi mož. Lica so mu bleda kakor zid. Sam obstane pred vojaškim sodiščem, drugi se umaknejo.

Predsednik zapove, naj še enkrat prebero smrtno obsodbo. Storjeno. Ker je že pretekel določeni čas in kraljica ni pomilostila nesrečnega, zato je treba izvršiti pravično obsodbo. Izgovoril je predsednik — črna palica se je zlomila in je pala v dveh koscih pred obsojenca, ki je z velikim glasom govoril razločne besede, da so ga slišale množice ljudstva:

»Sprejemem zaslužno kazen od Boga. Prosim Ga, naj sprejme moje veliko kesanje in naj mi odpusti velike grehe zaradi zaslužnja Jezusa Kristusa in njegove Matere, blažene Device. Prosim tudi vas, svoje someščane, da mi odpustite zaradi pohujšanja, ki sem ga vam dajal, prosim vas slednjič: ostane zvesti Bogu in njegovim svetim zapovedim!«

Nato so odpeljali obsojenca na kup prsti pred svežim grobom.

Ura je bila v zvoniku.

Še nekaj besed je govoril z duhovnim očetom, poljubil je križ, ki ga mu je podal — zadnjič je pozdravil svoje, še enkrat je obrnil sinje oko proti nebu. Duhovni oče ga je v znak ljubezni objel okrog vratu in se je umaknil. Obsojenec so hitro zavezali oči.

Častnik je dvignil sabljo. Vojaki so pomerili na čelo in prsi obsojenca — —

Tedaj je zadonel večerni zvon jasno in mogočno. Vabil je ljudstvo, naj moli k Mariji in dušam v vica.

Vojaki so zopet odložili puške, še predno je dal častnik staro, v španski armadi sveto povelje k molitvi. Odkrili so glave in molili. Tako so storili tudi gospodje vojaškega sodišča; Bog ve, kako molj vsakdo izmed njih; na zunaj storé, kakor je ukazano.

In obsojenec na obkopu? Pobožno poklekne na črno prst, sklene roke in moli udano svoj zadnji »angelj Gospodov«.

Z njim in zanj moli tudi ljudstvo. Svečar mir. Le zvonovi še govorijo z nebeškimi glasovi. Odzvonilo je tretjič. Odmor — še enkrat zazvoni drugi, globočji zvon — za uboge duše v vica — —

Še ena — morebiti dve minuti. Ko zadnjič zadoni večerni zvon, potem — —

V tem trenutku — ni še odzvonil večerni zvon — se zasliši med množico zategnjen glas. Še enkrat; »Milost!« vpije nekdo. »Milost!« jih zakliče sto kakor iz enega grla. Sredi množice se prikaže jezdec: bel robec vihti v roki kakor neumen, ljudstvo se mu umika na obe strani on pa podi svoje vranca in kliče glasno vikajoč:

»V imenu kraljice — milost obsojenemu Fernanu!«

Odzvonil je večerni zvon.

Gospodje vojaškega sodišča ogledujejo kraljičino pismo. Častnik zapove vojakom, naj

izpraznijo puške. Oče frančiškan pa se trudi, da bi spravil k zavesti pomiloščenega — Fernana. Mirno je gledal smrti v oko — ko je pa slišal, da je pomiloščen, se je zgrudil v nezavest. S sočutjem gledajo častniki na smrtnobledega moža. Ko zopet odpre oči, mu ponudi predsednik vojaškega sodišča roko in mu pravi, da ga veseli, ker je pomiloščen.

Njegova žena še vedno tiho in iskreno moli pred oltarjem v kapelici. Začujejo se stopinice za njo; njen najstarejši sicek se približa in ji zašepeče na uho:

»Mama, pojdi domov!«

»Kdo te pošilja, otrok moj?« vpraša mati s trepotom na ustnicah.

»Ata me pošilja,« odvrne otrok.

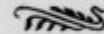
Z glasnim krikom neizrečenega veselja je objela žena oltar in poljubljala mrzli kamen. »Milijonkrat hvala, vse življenje te hočem častiti in slaviti, o najsvetejša Devica!« tako je klicala žena v ognju občutkov, kakoršnih so zmožni le narodi južnih dežel; »tudi vas, lube duše v vica, ne bom pozabila nikoli, dokler bom živela. O Bog, o Bog, kako si dober, kako ljubeznjiv in usmiljen si ti! Kako prisrčno se ti bom zahvaljevala s svojim ljubljnim Fernanom. Svoje otroke bom učila vedno in vedno, naj te ljubijo s plamenčo ljubeznijo do smrti. Obljubim ti to zase, za svojega Fernana in za nas vse!«

Nato je hitela domov, kjer jo je čakal njen ljubljani mož. Od je rešen, on je prost!

Kadar sta pozneje Fernan in njegova žena govorila o čudovitem rešenju, je vselej Fernan pristavil besede: »Ti si me rešila, ker si neprestano molila k Materi božji.«

Ona pa mu je odgovorila:

»Ne, Fernan, ti si nas rešil, ker si pustil ljudstvu oni večer, da je molilo »angelj Gospodov«, predno se je dvignila vstaja. Izkazal si čast nebeški Devici, zato te je rešil — večerni zvon.«

Bratska društva!

Odbor »Slovenske krščansko socialne zveze« je sklenil, da združi letošnje glavno zborovanje »Zvezinih« društev v otvoritvijo »Delavskega doma« na Jesenicah in z desetletnico Jeseniškega »Katoliškega delavskega društva«. Slavnost se vrši v nedeljo 25. avgusta. Ta dan hočemo pregledati dosedanje svoje delo in še bolj izpopolniti slovensko izobraževalno organizacijsko delo. Na noge vsa naša društva po vseh slovenskih deželah, na noge vsi sodelavci pri izobraževalnem delu! Dne 25. avgusta prihitite na Jesenice vsi, ki ljubite resno delo za domovino in ob velikem zboru slovenskih katoliških izobraževalnih društev dajmo obenem z veliko udeležbo častno priznanje Jeseniškemu delavstvu, ki je bilo vedno v prvih vrstah naše organizacije in ki ima mnogo zaslug za krepki razvoj slovenske delavske organizacije!

Društva naj pridejo s svojimi zastavami in pevskimi zbori. Nobeno naše društvo naj 25. avgusta ne ostane doma!

Društvene odbore prosimo, naj takoj tekom prihodnjega tedna podpisnemu odboru naznanijo svojo udeležbo, da pravočasno vse potrebno pripravimo. Naj prihitite na zborovanje tudi somišljeniki iz krajev, kjer še ni izobraževalnih društev!

Na svidenje 25. avgusta na Jesenicah, na taboru slovenskega prosvetnega dela!

Odbor »Slovenske krščansko socialne zveze«.

Razgled po domovini.

Blejski grad — deželna last. Kakor se poroča, utegne dežela kranjska v kratkem kupiti Blejski grad, ki je naprodaj za 1.200.000 K. Posebna deželna komisija je nedavno ogledala grad. Obširno zemljišče, ki spada h grajski posesti, se bo menda parceliralo in prodalo, jezero in grad pa ostaneta javna. Gospodarska poslopja se utegne porabiti za gojenjsko kmetijsko šolo. Zadnje besedo v tej zadevi ima seveda deželni zbor.

Delo v kaznilnicah. Poslanec Baksa je v imenu praške obrtne zadruge posredoval za odpravo dela po kaznilnicah, in je v trgovinskem ministrstvu izvedel, da bo v najbližjem času urejeno delo po kaznilnicah.

Legar med domobranci v Ljubljani se je pojavil pri tukajšnjem domobranskem polku. Bolezen se razširja in postaja vedno opasnejša. Pred nekaj dnevi je bolezen preiskovala zdravniška komisija, obstoječa iz garnizij, in domobranskega šef-zdravnika, katera je sklenila, da se vsi bolniki prepeljejo v garnizijsko bolnišnico, moštvo pa je izhod iz vojašnice prepovedala, dokler se položaj ne zboljša. — Komisija je preiskala tudi šentpetersko vojašnico.

Stavka uslužbencev Južne železnice se pripravlja? Ponedeljek teden so imeli dunajski železničarji shod. Naglašalo se je, da napoči kmalu čas, ko se izboljša položaj uradnikov in uslužbencev Južne železnice. Prečitale so se izjave krajevnih skupin in postaj, v katerih uradniki in uslužbenci pozdravljajo boj in izjavljajo, da so pripravljeni nanj. Za društvo železničarjev je izjavil Nikolič, da je pri kraju čas prošnja. Če obstoje dejansko kolesa, bo uspeh gospodarski polom in nazadovanje vseh gospodarskih vrednosti. Avstrijski železničarji so postali nezadovoljni, ker se jim je obetalo, a zapirale so se vedno mošnje. Le še nekaj tednov nas loči od časa, ko bodo imele železnice veliko prometa in dela. Izbrali so ta trenutek. Na shodu se je sklenilo, da hočejo držati skupaj uradniki, poduradniki, sluge in delavci in da se hočejo toliko časa boriti, dokler ne izpolnijo njihovih želja. Če se zahteve ne izpolnijo, se je bati, da se prične stavka koncem avgusta ali pa začetkom septembra.

Važno za gostilničarje. Najvišje sodišče je razsodilo, da gostilničarji, kavarnarji in slaščičarji niso dolžni povrniti gostom škode, ako izgine v njih lokalno obleka. Obešala so namenjena ugodnosti gostov, a gostilničarji niso dolžni, da jamčijo za stvari, ki jih obesijo gostje na obešala.

Kolesarji - domobranci. K jesenskim orožnim vajam poklicano moštvo c. kr. domobranskega pešpolka št. 27, katero se zaveže priti k tem vajam z lastnimi kolesi, naj to pismeno naznani polkovnemu poveljstvu do 1. avgusta tega leta. Odškodnina za vsako kolo znaša za cel čas 10 K, kakor tudi vsa popravila za večje, v službi nastale poškodbe.

Otok utonil. Dne 22. t. m. je delal posetnik France Kristan iz Viča na njivi, ki leži tik Gradaščice. Pri sebi je imel 18 mesecev starega sinčka Francelina, ki se je igral ob Gradašici. V neopaženem trenutku se je pa otrok prekucnil v vodo. Ker je na tem mestu Gradašica precej deroča, odnesla ga je kakih 200 metrov naprej, na kar ga je oče iz vode potegnil. Ker ni vedel oče pripomočkov, kako z utoplencem ravnati, je otrok umrl, čeravno so bili še znaki življenja v njem, ko ga je na suho položil.

Sreča v nesreči. V Planini se je te dni sedemletna Hedvika Sarc igrala na cesti. V tem hipu pridrvita dva težko vprežena voza

po cesti. Kljub klicem voznik ni ustavil in deklica je bila v hipu pod težkima vozovoma. Kdo opiše grozo sorodnikov, ki so gledali ta strašni prizor, kdo pa opiše tudi njihovo veselje, ko se dvigne deklica — nepoškodovana. Deklico je spremljala roka angelja varuha.

Železnica na Triglav. Železniško ministrstvo je dalo stavbinskemu adjunktju avstrijsko-ogrski državnoželezniške družbe in privatnemu docentu v Pragi, dr. Frideriku Steinerju enoletno dovoljenje za tehniška predela za železnico od Bohinjske Bistrice na vrh Triglava.

Celodnevni čebelarji tečaj v Ilirski Bistrici se je vršil 21. t. m. pri gospodu Žnidaršiču. Tečaja so se poleg domačih čebelarjev udeležili tudi čebelarji iz Primorske in Koroške. Predavali so: gospod nadučitelj Likozar o organizaciji čebelarjev in o glavnih napakah naših čebelarjev. Gospod nadučitelj Humek o anatomiji čebel in o čebelnih boleznih. Gospod Žnidaršič o izgoji matic za kupčijo. Gospod Žnidaršič nam je tudi praktično pokazal, kako se odvzame med čebelam ter kako se isti z izmetalnici iztoči. Pokazal nam je tudi, kako se napravi umeten roj za kupčijo, in še več drugega. Niegov čebeljak in vsa njegova čebeloreja je tako vzorna, da bi si jo moral vsak napreden čebelar ogledati. Za svojo prijaznost in svoje mojstrsko izkazovanje je našel obilo pohvale.

Iz Kropce se poroča: Ob priliki 25-letnice domačega župnika gospoda Hönigmana, kanonika Kalana, monsignora Jakliča in Franca Kreka je zopet pokazala Kropa, kako spoštuje svoje duhovnike. Na predvečer slavnosti so goreli kresovi, razsvetljen je bil trg in domači pevski zbor je priredil bakliado ter zapel tri mične pesmice gospodom srebrnomašnikom. Na dan 25-letnice same je ljudstvo prenehalo z delom ter se je udeleževalo svetih maš, katere so gospodje jubilatnje darovali. Želimo vrlim gospodom, da jim da Bog dočakati še prav mnogo let, želimo pa tudi, da se uresničujejo besede govornika monsignora Jakliča: Naj ostane trg Kropce tako veren in duhovščini tako udan, kakor je pokazal ob tej priliki.

Golob z Dunaja. Dne 25. julija je priletel tuj golob v Ljubljano in se pridružil domačim, ki so krog polodne dobili zobati živalica je krotka in se pusti prijati. Na nogah ima obročka z napisom »Dunaj«. Obsedel je na Radeckega cesti št. 11.

Šola za pletarstvo in vrborejo v Radovljici. Piše se nam: Učenci za pletarsko šolo v Radovljici so se pričeli pridno oglašati, kar pomeni, da se je zbudila med našim ljudstvom zavest o pomenu pletarstva za naše kraje. Najbolj za velik pomen te obrti na Kranjskem priča volja c. kr. učne uprave, podpirati pletarstvo in vrborejo v naših krajih z zelo plemenitim namenom, da se vsaj nekoliko prepreči izseljevanje. C. kr. učni upravi moramo biti le hvaležni, ako nam ustanovi nekaj pletarskih šol v krajih, kjer je to popolnoma na mestu. S tem nam c. kr. učna uprava vsaj nekoliko ustreže, ko upravičeno tarnamo, da nam vlada na domačih tleh ne ustanavlja potrebnih strokovnih šol in se morajo naši mladeniči podajati v tujino, ako se hočejo strokovno izobraziti. C. kr. učna uprava na Dunaju je za strokovno šolo v Radovljici imenovala enega najboljših strokovnih profesorjev v pletarstvu. Poklicani faktorji naj si torej prizadevajo, da pridobe pri c. kr. vladi študentskega prostora za 60 stalnih učencev. Naše ljud-

stvo pa naj se pobriga za to, da se naša mladina izuri na domačih tleh, za kar se nudi zdaj naugodnejša prilika.

Lepa slovesnost se je obhajala v nedeljo, dne 28. julija, pri oo. frančiškanih v Ljubljani. Novo mašo je pel č. g. Edvard Šimic. Njegovi stariši so pa obhajali srebrno poroko. Cerkevni govor je imel g. stolni vikar Josip Potokar.

Premil. gospod knezoškof ljubljanski dr. Jeglič se je odpeljal na svojo graščino v Gornji grad na Štajersko, da tam pripravlja gradivo za drugo sinodo, ki se bo vršila prihodnje leto v Ljubljani. Premil. gospod knezoškof ostane ondi cel mesec avgust.

Slovenski katoliški abiturijenti priredijo v Ljutomeru na Štajerskem dne 10. in 11. avgusta sestanek. Na zborovanju poročajo abiturijenti iz vseh slovenskih pokrajin. Tvarina obravnava je jako zanimiva. Pozdravljamo kar najtopleje ta velevažni sestanek, ki bo bližje seznanil slovenske katoliške dijake, in mu želimo obilo uspehov.

Na Rovih pri Domžalah so v nedeljo, dne 21. t. m., otvorili novi »Društveni dom«. S to slavnostjo je bilo združeno tudi desetletno župnikovanje gospoda Jankota Šiška. V to svrhu je občinski odbor v seji 17. t. m. soglasno imenoval gospoda župnika za častnega občana in mu izročil 21. julija krasno diplomu.

V Dobu pri Kamniku se je vršil preteklo nedeljo blagoslov zastave »Katoliškega izobraževalnega društva«. Slavnostni govor je govoril gospod profesor dr. Mihael Opeka. Slavnosti se je udeležila krščansko-socialna zveza z zastavo sv. Mihaela.

Slovenski in hrvaški krščanski visokošolci se snidejo prihodnje dni k sestanku v Zagrebu. Iz Kranjske odide lepo število krščanskih visokošolcev v hrvaško prestolnico.

Moška Marijina družba priredi svoje romanje k Sv. Stopnjicam (pri Mirnu) 11. avgusta. Listki se dobivajo pri načelniku družbe g. Štefanu Staniču v Trstu. Tu se prijavlja tudi za skupni obed. — Marijina družba pri sv. Ivanu pri Trstu poroma na Bled in obišče pri tej priliki tudi sloveči Vintgar. Odhod bo 9. avgusta. Približna cena bo 6 K.

Shod framasonov v Pragi. Framasoni sklicujejo letos svoj shod v Pragi. Izdali so že oklic, na katerem so podpisani svobodomislci iz raznih krajev. Kdo bi si mislil, da bo tudi kranjska dežela imela zastopnikov na tem shodu. In res, našel se je osebi študenta Lenaria Lotriča iz Železnikov na Gorenjskem. Ta mladenič, ki je dobival za časa študij podporo od naših somišljenikov in duhovnov, vabi na framasonski shod. Kdo pa prihaja navadno na te shode? Najbolje so zastopani razni izdelovalci bomb iz Rusije, petardarji iz Španije, zastopniki raznih revolucionarnih in anarhističkih strank, ki ne priznavajo Boga in nobene zemeljske oblasti, ki bi najraje vse poglani v zrak. Lahko rečemo, da polovico udeležencev teh shodov tvorijo stari znanci iz vseh evropskih ječ. Zato ni čudno, če se navadno stepejo na teh shodih, kakor se je gojilo pred letom v Rimu. Ti sovražniki vere in Boga se bodo posvetovali o »svobodni šoli«, o »pravici do šolske vzgoje«, »ločitvi cerkve in države«, »sežiganju mrličev« in »svobodni vesti«. — In na tak shod vabi železniški Lotrič verne Slovence. Obžalujemo, da imajo ravno Železniki zastopnika slovenskih framasonov.

Deželni predsednik Schwarz se je mudil pretekli teden v Logatcu in Idriji. Povsod je bil lepo sprejet. Liberalci bi mu sicer radi malo ponagajali, a nimajo poguma.

Surovosti socialnih demokratov prese-gajo že vse meje. Vsak teden moramo poročati o novih. Zopet so pokazali rdečkarji lepo »svobodo« pri procesiji, ki so jo priredili laški katoličani v Traversteru v nedeljo, 21. julija. Procesija se je vršila na čast karmelske Materi božji. Na potu so srečali množico rdečih pretepačev, ki so nosili velikanski venec z rdečimi trakovi na grob nekega sodruga. Žalostni niso bili ti ljudje, ker so začeli takoj posovati katoličane, ki so šli za procesijo. Prišel se je pravcati boj med obema strankama. Več oseb je bilo nevarno ranjenih. Policija je prišla 30 rdečkarjev. Proti škofu, ki se je pripeljal mimo, je nekdo izmed socialistov vrgel palico, ga zadel na glavo in hudo ranil. Šele vojaštvo, ki je prihitelo na pomoč, je napravilo mir. — Tako razumejo socialni demokratije geslo: Vera je zasebna stvar!

Za razporoko, to je za razkristjanjenje katoliškega zakona, se ogrevajo naši liberalci in socialisti. V kako veliko nesrečo bi pahnili mnogo družin, se ne da popisati. Na Francoskem imajo razporoko in poglejmo, kake sado-ve ta prinaša. Leta 1848 je bilo 1879 zakonov ločenih, leta 1904, torej kakih dvaideset let pozneje, pa imamo nič manj nego 14.692 ločenih zakonov. Strašna številka! Koliko bede, revščine in drugih nezgod izvira iz razporoke, si lahko mislimo. Že iz tega stališča moramo odločno nastopati proti liberalni in socialistični stranki, ker imata obe razporoko v svojem programu.

Znan! cirkus Barnum in Bailey, ki se je mudil svoje dni tudi v Ljubljani, je velik orkan v Ameriki popolnoma uničil. Mnogo oseb je bilo nevarno ranjenih. Kako močno je orkan divjal, se razvidi iz tega, da je odletel voz s tigri pet metrov daleč.

V zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano je bilo v preteklem šolskem letu v pripravilavnem tečaju 22, v prvi gimnaziji 51 in v drugi 46 dijakov. Letos se prične tretji razred. Odliko je dobilo 39, prvi red 62, drugi red pa 10 dijakov.

Letošnje mornarske vaje naše mornarice se bodo vršile septembra meseca v dalmatinskih vodah. Vrhovno vodstvo bode imel poveljnik vojne mornarice, grof Montecuccoli, ki je že 15. t. m. prišel na Reko ter se na svojej jahti »Lacroma« odpeljal na inspekcijsko potovanje ob dalmatinski obali. Potem pa se bodo začele vaje, katerih se udeležijo šest oklopnih, dve oklopnih križarki, tri križarke, šest torpednih lovcev in dvanajst torpedovk. V to eskadro je všteta tudi poletna eskadra pod poveljstvom kontreadmirala pl. Zieglerja. Brodovje bode razdeljeno v dve stranki kot v vojni. Okoli 15. septembra bodo vaje že končane.

Samoumor vojaka radi trpinčenja. V Gorici kroži vest, da se je 22. t. m. neki vojak 47. pešpolka zaradi neprestanega trpinčenja predstojnikov obesil. Baje se je nedavno iz istega vzroka končal tudi neki drugi vojak. Oblasti molčijo. — Zadnji čas se sploh množijo slučajji živinskega trpinčenja od strani podčastnikov. V državnozborniki seji 23. t. m. je domobranski minister Latscher sam odgovarjajoč na interpelacijo poslanca Resla, priznal, da se je dragonec Sammit od polka številka 5 umoril zaradi trpinčenja. Stražmojster in četovodja, ki sta ga mučila, sta dobila po štiri mesece ječe. Naloga novega parlamenta oziroma delegacij je, da enkrat z bakljo po-sveti v naše vojaške razmere, kajti slučajji trpinčenja se množijo od dne do dne.

Državni poslanec štajerski dr. Ploj je dobil od svojih volivcev že lepo število nezaupnic, a vse te nezaupnice ne spravijo gospoda dvornega svetnika iz ravnotežja. Trdo kožo mora imeti ta gospod. Sedaj so počitnice za državne poslance in za gospoda svetnika je

najugodnejša prilika, da odloži mandat in ga vrne »Kmečki zvezi«, ki mu ga je priborila po hudem boju.

V Postojni divja nevarna vročinska bolezen. Veliko oseb je zbolelo za njo, a še vedno se čuje o novih bolnikih. Vzrok bolezni je voda iz vodovoda. Liberalni listič »Notranjec« molči o bolezni, ki odganja tuje od Postojne. Ali bi ne bilo mogoče liberalnemu občinskemu odboru o pravem času preprečiti to strašno bolezen!

+ Slajni nastop »Kmečke zveze za ljubljansko okolico. Z Iga se nam poroča z dne 26. t. m. Ta teden so imeli tukajšnji združeni ižanski in morostarski liberalci prave pasje dni. Po vseh občinah so se vršile volitve odbornikov v glavni močvirski odbor za obdelovanje močvirja. Zadnjih 6 let so sedeli v teh odborih skoraj sami pristaši liberalne stranke ali kakor se sami imenujejo neodvisni gospodje. Res sedeli so v odboru, kimali so, storili pa prav nič za svoje volivce. Ta teden stopali so zopet volivci na volišče, da si izberejo svoje zastopnike, in čudno vse stare so vrgli in si izvolili novih odbornikov, dokaz, da so bili stari za nič. Nove odbornike je postavila mlada »Kmečka zveza« za ljubljansko okolico in je povsodi slavno zmagala s svojimi kandidati. V Tomišlju je izvoljen Luka Svete, župan; na Igu Ivan Štrumbelj; na Pijavi Gorici Josip Jamnik, župan in namestnik Ivan Babšek, župan na Rudniku. Zanimiva je bila volitev na Pijavi Gorici dne 26. t. m. Volitve so se vdeležili volivci štirih občin in štirih sosednih fara. Željno so vsi pričakovali k volitvi svojih starih odbornikov Lenčeta iz Rudnika in Ogorelčevega ata iz Škofelce. Voz za vozom zavednih volivcev je prihajal, a teh dveh pa ni bilo. Lastnih volivcev sta se zbalala, ostala sta lepo tiho doma in se skrila. Škoda, da jih ni bilo, da bi bila sama slišala o sebi svojo obsodbo združenih volivcev. Zanimiva je bila volitev tudi radi tega, ker je bil dan volitve tudi dan pobratimstva štirih sosednih županstev. Rudničani in Šmarčani volili so soglasno našega kandidata Jamnika; Ižanci in Želmljičani pa njihovega Babška. Volitve same, kakor pobratimstvo vrlih mož, je bil prvi lepi sad »Kmetске zveze«, katere se hodemo v prihodnje še tesneje oklenili in pod njeno zastavo šli v boj proti vsem kmet-skim sovražnikom.

+ Vodovod Cirknica-Rakek. Z Dunaja se nam poroča: Poljedelsko ministrstvo je že pred tedni dovolilo 40% državne podpore za nameravani vodovod Cirknica-Rakek-Uneč. Ker so troški za ta vodovod proračunjeni na 420.000 K, torej bode državna podpora znašala okroglo 168.000 kron. Po posredovanju poslanca Žitnika pa sta županstvi Cirknica in Rakek vložili prošnjo še na vojno ministrstvo, naj bi to zaradi vsakoletnih vojaških vaj izposlovalo višjo drž. podporo. Voj. min., kjer sedaj leže vsi akti, je tudi jako toplo priporočilo višjo drž. podporo. Finančno ministrstvo pa, ki ima v takih vprašanjih prvo in zadnjo besedo, je odobrilo samo 40% državne podpore. Razlog je ta, da vlada le tedaj dovoli višjo podporo, kakor n. pr. za postojnski vodovod, ako se mora voda s stroji zdigovati. Najdalje v 14 dneh dobi deželna vlada odlok poljedelskega ministrstva. Toliko v pojasnilo na razna vprašanja.

+ Krščansko-socialno izobraževalno društvo v Spodnji Šiški. Iz Spodnje Šiške se nam poroča, da se snuje za to občino »Krščansko-socialno izobraževalno društvo«. Pravila so že vložena na c. kr. deželno vlado. Ustanovitve krščansko-socialnega izobraževalnega društva v tej občini bila je že skrajna potreba in upati je, da bode to najmlajše društvo krepko pričelo svoje delo, imajoč pred očmi vzvišena načela krščanskega socializma.

+ V pokoj bosta stopila zaradi bolehnosti čč. gg. Janez Plevaneč, župnik v Soteski, in Valentin Bergant, župnik v Mirni peči.

+ Prezentacija. Novomeški kolegijadni kapitelj je prezentiral za župnijo Mirna peč č. g. Antona Zoré, kaplana na Krki.

— Najnovejšo poročilo o legarju v Postojni se glasi: zbolelo je čez 40 bolnikov; nanovo je umrl 19 let stari fant Edvard Vadnal. V Postojni vlada velik strah. Letoviščarji so šli. Tudi vojakov, ki so že v drugo nameravali priti, letos ne bo več. Jako pičlo je tudi število obiskovavcev jame. Bolezen se širi.

— V Postojni je umrla danes zjutraj, dne 27. julija, ob 4. uri zjutraj nanaglomala vsled srčne kapi gospa Frančiška Krainer v 64. letu starosti. Ranjka je bila zelo spoštovana. Žalujči rodovini naše sožalje!

— Toča na Belokranjskem. Ta huda šiba se je polastila 25. t. m., ob pol 3. uri tudi kočevsko-belokranske pokrajine. Združena z nevihto, gromom in bliskom je grozovito razsajala. Sprva drobna kot lešniki se je kmalu podedelila na velikost orehov. V četrte ure je pomandrala vse, na kar je kmet stavil svoje upanje za letošnje leto. Uničila je popolnoma vse poljske pridelke. Še hušji poraz je pa napravila v vinogradih, ki so letos posebno veliko obetali. Vsa mavrnska gora je popolnoma uničena za letos. Posledice se bodo poznale tudi drugo leto. Česar ni pobrala toča, je izpodkopala voda. Stari ljudje še ne pomnijo take nesreče. Nekateri so zdihovali, drugi jokali, tretji zopet molili, a vse ni nič pomagalo. Prizadete so zlasti vasi Dobljice, Grič, Vidoši, Jelševnik, Mavrlen in Stražni vrh. Tudi strela je pustila svoje posledice. V Loki je požgala štiri hiše z vsemi gospodarskimi

Tomačevo. V nedeljo, dne 4. avgusta priredi »Kmečka zveza za ljubljansko okolico« predavanje v Tomačevem. Shod bo popoldne ob 4. uri v prostorih našega gostilničarja Hrušica. — Naša dvorazrednica je povzdignjena v trirazrednico.

lj Strašna nesreča. — Brat ustrelil brata. V petek okoli 1/8 ure zvečer se je dogodila v hiši trgovca gospoda Viktorja Rohrmana strašna nesreča. Starejši sin g. Rohrmana, 26 let stari uradnik »Kreditne banke« g. Viktor Rohrman, je basal revolver in potem pobiral kroglice iz revolverja. Mlajši njegov brat, ki je pred tedni maturiral, je vzel v roke revolver in v mnenju, da ni nobene kroglice več v revolverju, sprožil proti bratu. Revolver je počil in s prestreljeno glavo se je bančni uradnik Viktor Rohrman zgrudil. Kroglica mu je šla skozi glavo. Nezavestnega so prepeljali v bolnišnico, kjer je v soboto ob 6. uri zjutraj umrl, ne da bi se bil še kaj zavedel. Mlajši brat, ki je po neprevidnosti zakrivil strašno nesrečo, obupan skoro blazni in ga morajo čuvati.

Gorenjske novice.

iz Št. Vida nad Ljubljano.

g Hranilnica in posojilnica ima v tekočem letu prometa 292.890 K. Hranilnih vlog je sprejela 93.657 K; posojil pa je dala 46.700 K. Navedne številke kažejo, da Šentvidci vedo ceniti domač denarni zavod. Pomisliti je treba, da naš hranilnica posluje šele drugo leto in da smo na pragu Ljubljane. Lansko leto je bilo prometa nekaj nad 225.000 K. Vloge se sprejemajo ob nedeljah, ponedeljkih, torkih in sredah in se obrestujejo po 4 1/2 %, posojila se dajejo po 5 % in 5 1/2 %.

g V »Cebellco« so nanosili v prvi polovici letošnjega leta mladeniči »Telovadnega odseka« 158 K, šolski otroci in dekleta Marijine družbe pa 1.355 K 18 vin.

g Orožniško postajo bomo imeli v kratkem v St. Vidu. Postopači, katerih se na državni cesti ne manjka, tega seveda niso veselili.

g Blaž Potočnikova čitalnica bo priredila v bodoči sezoni knjigovodski tečaj, katerega bo vodil knjigovodja Podlesnik iz Ljubljane. Poduk se bode vršil ob nedeljah. Natančen spored se bode še določil. Kdor se želi udeleževati tega poduka in ima resno voljo redno prihajati, naj se zgleda do konca avgusta v pisarni hranilnice in posojilnice.

g Prvi mladeniški sestanek v bodoči sezoni je določen na nedeljo, dne 17. avgusta. Tudi na teh sestankih bomo imeli redno predavanje. Mladeniči, ki jih veseli ob nedeljah popoldne izobrazba in poštena zabava, ne pa surovo kričanje in popivanje po gostilnah, naj se oklenejo teh sestankov, ki so nam iz lanske sezone še v najlepšem spominu. Potrebna pojasnila daje tajnik telovadnega odseka Štefan Erman.

g Gasilni dom so sezidali v Vižmarjih. V kratkem se bo blagoslovil.

g Znamenje sv. Jakoba v Mednem so prenovili. Preteklo nedeljo ga je domači g. župnik slovesno blagoslovil.

g Bencin-motor so te dni začeli uporabljati tudi pri mlatilnem stroju in se prav dobro obnaša. Z lahkoto goni težak mlatilni stroj, v katerega sta morala biti popred vprežena dva para konj.

g Strašno škodo bo letos naredil po našem polju grdi črv. Zelo je prizadet krompir, fižola pa na nekaterih njivah kar nič ne bo. Detela se kar suši.

Iz kranjskega okraja.

g Kranj. Kapelnik godbe, g. Faltis, se je svoji službi odpovedal. Brzojavno je bil poklican v Petrograd, kjer je svojčas služboval. Marljivega kapelnika bo godba zelo pogrešala, težko, da se ploh še obdrži.

g Od gimnazije slovo so baje vzeli nekateri dijaki. Pretirana strogost, — da ne rečemo kaj več, — nekega profesorja jim je postala nezno. G. profesor naj vendar pomisli, da tudi njegove učenosti svet doslej še ni imel prilike občudovati!

g Knjigovez Bizjak, o katerem smo že enkrat govorili, je v zadnjem »Gorenju« priporočal svojo robo. Prav tako! G. Lampret gotovo še nima paternoštra, morda kaj kupi. Naši ljudje bodo pa tam kupovali, kjer jih ne zbadajo s farškimimi zmešnjavami.

g Izpod Šmarne gore. Most pri Tacnu je še zmiraj last barona Lazarinija. Ali res nima država toliko kronic, da bi kupila to podrtijo in odprla vsem prost prehod. Gospode poslanca nujno prosimo, naj se zavzamejo za to zadevo. Zmerjanja z osli od strani vsemogočnega barona smo do grla siti.

Bohinjske novice.

g Novičarju je sape zmanjkalo, smo mislili, ker ni bilo že dolgo nobene novice v listu. — Ej, pa ne! Le novic ni bilo, pa se ni mogel oglasiti.

g Sadja bo pri nas letos obilo, če ne pride kaj vmes. Prav lepo kaže. Dobre letine za sadje pa že ni bilo skoro deset let in še več.

g Vreme je nestanovitno. V enem dnevu se večkrat menjata sonce in dež. In to že skoro ves mesec. Kljub slabemu vremenu pa se čuje z gora in z rovtov veselo ukanje in petje senoskov.

g Predavanje je bilo 21. julija v izobraževalnem društvu. Nastopil je prvi domači

mladenič Janez Arh iz Češnjice ter zelo dobro govoril: »O organizaciji«. Drugo predavanje isti dan je bilo: »Nedostatki pri gozdnem gospodarstvu«.

g Dve nagli smrti. Dne 15. julija je kar naglo umrla mati Helena Oblak iz Srednje vasi. Zvečer še zdrava, napadlo jo je ponoči, in jutraj je ležala na mrtvaškem odru. Rajnica je bila dobra mati in gospodinja. N. p. v m.! — Dne 17. julija pa je zadela kap 70 let starega delavca Matija Žvan, ko je šel od kosila. Bil je velik ljubitelj — špirta.

g Marijina družba žaluje za dvema članicama. Umrla sta doma obe iz Studora. Ivana Ražen, ležala je od 11. leta večinoma v postelji. Bila je v resnici prava mučenica. — Helena Kovačič pa je bila bolna le par tednov. Na bolniški postelji sta želeli, naj bi ju prinesli skupaj, da bi druga drugo bodrili. Kar se ni zgodilo v življenju — storila je smrt. Mladenki počivata na pokopališču prav blizu, Bodi jima zemljica lahka!

Dolenjske novice.

Iz litijskega okraja.

d Zagorje ob Savi. Svoj rojstni kraj je zopet zapustil po dvomesečnem dopustu naš rojak č. o. Beningen Snoj. Vrnil se je med venca v Egipt. — Na cesti je napadel podivjani A. Leben, po domače Tomželj, iz Potoške vasi, posestnika g. Fr. Hudomolja, ko je šel ta mirno iz cerkve proti domu. Ker ni mogel nič drugega storiti, ga je udaril z dežnikom preko oči. K sreči ga ni zadel naravnost v oči, pač pa v bližino očesa. — V Zagorju so letos skupno tovarniški delavci in rudokopi praznovali praznik dne 21. julija. Potem so bili pogoščeni.

d Sv. Gora pri Litiji. Že 60 let ni bilo take slovesnosti, kot 21. julija, ko smo imeli spet novo mašo. Daroval jo je č. o. Hugo Bren, doma iz Rovi. Vse je bilo v vencih, mlajih in zastavah. Pridigal je č. g. novomašniku v pesniškem govoru domači g. upravitelj Andrej Zgaga.

d Porotniki iz litijskega okraja so izžrebani gg. Hrastelj Jakob iz Sel, Fran Miklavčič iz Sv. Križa in Werbole Anton iz Izlak.

d Toča v litiskem okraju. Ono soboto je toča hudo škodo prizadela v Hotiču, St. Juriju, Grmačih, Jazbinah in Kričarjevcu. Škoda je zlasti prelepih vinogradov v Jazbinah, zlasti našega vrlega župana g. L. Hostnika.

d Zopet je strela udarila ob zadnji nevihti na Mamolju v Bučarjev kozolec. Pred kratkim je vpepelila na drugem koncu vasi en kozolec. Vidi se, da si je zbrala letos Mamolj za svoj cilj.

d Trebeljevo. Suša je silno velika, dežja jako malo, letina kaže bolj slabo; črv in bramor hočeta vse požreti. Krme je eno tretjino manj, po nekaterih krajih čez polovico. Črešnje pa so jako dobro obrodile. Le škoda, da jih kmet ni mogel prodati. Ljubljanski branjevci so se norčevali iz kmetov, bile so po 4 vinarje liter. Marsikateri jih je moral peljati nazaj in doma namočiti za žganje. Tako so morali kmetje večinoma češenj namočiti, ker jih niso mogli prodati. Kaj pravijo nato abstinentje? Kadar ima kmet kaj prodati, je vse ceno, če kaj kupi, je pa drago. Zakaj se vse le v Ljubljano prodaja? Če bi bili kmetje količkaj složni, bi lahko češnje prodajali v Trst ali na Dunaj. »Gospodarska zveza« bi gotovo posredovala.

d Iz Zatičine se nam piše: Prejšnji župod Josip Goršek je žal odložil vsled raznih opravil župansko čast. Odborniki so izvolili

nato posestnika Frančiška Lesjaka za župana. Novi župan je deloval že dolgo časa kot odbornik in si pridobil kot tak mnogo zaslug na svojem mestu. — V zadnjem času je zopet odšlo več oseb v Ameriko. Kaj bo, ako se bo izseljevanje tako množilo! Saj je ne bo kmalu hiše, kjer bi ne imeli kakega svojih v Ameriki. Delavcev je vedno manj, a ti so vedno dražji. Res, ubogi kmet! — V naši vasi se je pojavila zadnji čas nevarna vročinska bolezen. Zbolelo je že več oseb, umrlo jih, hvala Bogu, do sedaj še nič ni. Ravno vsled te boleznice se tudi vojaštvo ni ustavilo pri nas, ko se je vračalo s Krškega. — V poletnem času se je naselilo nekaj tujcev pri nas, kjer imamo najboljši zrak. — Gospod trgovec Fortuna se je preselil v svojo jako lično popravljeno poslopje, kjer trguje na debelo. V samostanskem poslopju pa se je naselil nov trgovec. — Strela je udarila v kratkem času že drugič v cerkveni stolp. Škoda ni napravila skoro nikake.

d Janče. Trgatev črešenj je letos končana. Hvala Bogu, letos je pa bila letina za nje! Toliko jih že zdavnaj ni bilo. Ljudje so precej stržili za nje. Da bi le ta denar prav obrnili! Tudi jabolk bo v naših hribih, ako Bog ne pošlje kake nesreče, letos prav mnogo. Jablane so tako polne, da jih morajo že sedaj podpirati. Tudi kostanja, kakor kaže, bo letos obilo. Kadar dobivajo čebele v kostanjevi paši mnogo medu, dobe tudi ljudje v jeseni mnogo kostanja. Kupci, pridite v jeseni na Janče po jabolka in kostanj! — Gospodo, ki pride ob nedeljah s svojo družino na Janče, pa prosimo, da se nekoliko dostojnejše obnaša. Ako ne mara iti med službo božjo v cerkev, naj pa vsaj gre proč v hosto, da vpitje otrok ne bode nas motilo pri službi božji. In kadar kak ljudski učitelj pripelje šolske otroke sem gori na »luft«, tudi prosimo, da malo bolje pazi, da otroci ne bodo po v bogoslužne namene odločenih poslopih čakali svojih imen, sicer se bode skrbelo, da se bodo stene prebelile na njih stroške.

d Sedme božje zapovedi ne pozna M. Bučar, p. d. Lanisarca iz Prežganja. Kradla je v šoli na Jančeh in bila radi tega kaznovana pri okr. sodišču v Litiji na 48-urni zapor z trdim ležiščem in v poravnavo vseh sodniških stroškov. Ta ženska naj si dobro zapomni pregovor, ki pravi: »Kdor drugim jama koplje, sam vanjo pade«.

Belokranjske novice.

d Vesel dan je bil za Metlko 21. julij tega leta. Ta dan je imel domačin č. g. Frančišek Pečarič novo sveto mašo. Ob tej priliki so dekleta iz Marijine družbe prav lepo in okusno okrasile mestno župno cerkev. Ljudi se je zbralo v prav obilnem številu, ne samo iz domače, temveč tudi iz sosednjih, celo iz hrvaških župnij. Slavnostni cerkveni govor je imel suhorski župnik veleč. g. Jakob Pavlovčič, ki je v vnesenih besedah pojasnil zbranim vernikom oblast in moč katoliškega duhovnika. Vso slavnost je posebno povzdignilo krasno petje pod vodstvom gospoda organista A. Mihelčiča. Gospodu novomašniku kličemo na mnogaja leta!

d Srečen lov. Gospod kaplan Stanko Dostal je vjel v Kolpi 40 kg. težkega soma in ga prodal nekemu metliškem mesarju za 32 K. Cena ni visoka.

d Velika nesreča se je zgodila v podzemeljski župniji. Dva mladeniča, eden 18, drugi 21 let star, sta se tako močno opekla pri streljanju proti toči, da je bil prvi takoj mrtev, drugi pa je umrl čez 24 ur. Stariši jako žalujejo. Mladeniči, bodite bolj previdni pri tako nevarnem delu!

d Na Suhoru je toča dne 15. julija popoldne naredila veliko škodo. Padala je, kakor lešniki debela celo četrtr ure. Mahoma je bilo

vse belo po tleh. Žito je precej osuto, turščica vsa razcefrana, zlasti trtje, ki je letos obetalo prav veliko pridelka, je močno prizadeto. Mnogo grozdov je odbitih, tu in tam so jagode vse razpočene. Škoda se ceni na 40.000 K. Mnogi ljudje, videč nesrečo, so kar prebledeli in zdihovali, češ, kako bomo shajali ob tako veliki nesreči. O Bog, varuj nas vsake uime!

d C. kr. vinarški nadzornik gospod B. Skalicky si je dne 23. julija iz lastnega nabiba ogledal v občini Suhor po toči poškodovane vinograde ter imel pri tem prav tolažilni in poučljiv pouk, kako je s poškodovanimi trtami ravhati. Odgovarjal je tudi temeljito na razna vprašanja vinogradništva. Vinogradnikov se je bilo zbralo precej veliko, ki so prav pazno sledili gospodu govorniku. Prav hvaležni smo mu ter mu kličemo: Bog plati!

d Srebrno poroko sta pred kratkim obhajala Janez Klemenčič in Marija, rojena Fir, v Bereči vasi št. 11, župnije Suhor. Udeležila sta se svete maše v župni cerkvi sv. Jožefa in potem slavila svoje slavlje doma v krogu svojih otrok in mnogo prijateljev. Dal Bog vrli dvojici dočakati še zlato poroko!

d Toča je naredila ogromno škodo tudi v občini Lokvica. Ni čuda, da celo najboljši gospodarji odhajajo dan za dnevom v Ameriko. O uboga Belakrajina!

Iz raznih krajev Dolenjske.

d Na Velikih Poljanah se je v nedeljo, dne 28. julija, vršila prelepa slovesnost. Ribniški gospod dekan je blagoslovil v spremstvu štirih duhovnikov krasen kip presvetega Srca Jezusovega. Po blagoslovu so dvignili štirje lantje-korenjaki kip na ozaljšanih nosilih na svoje rame in uredil se je sprevod šolske mladine, Marijine družbe, duhovščine in množice vernikov iz cerkve in se je pomikal skozi Poljane. Občinski odbor, razun treh po boleznih zadržanih odbornikov, se je z županom na čelu z gorečimi svečami takoj za kipom udeležil sprevoda. Med sprevodom so se pevale litanijske presv. Srca Jezusovega in po sprevodu se je pred sredo cerkve visoko postavljenim kipom opravilo kleče posvečenje in na to podelil blagoslov z Najsvetejšim. Kip je napravil na svoje stroške cerkveni ključar in obč. odbornik Franc Andolšek — Ivanec z Velikih Poljan, ki se pa žal radi teže bolezni ni mogel udeležiti slovesnosti. Ko se je nesel kip mimo njegove hiše, peli so duhovniki ravno: »Srce Jezusovo, vir življenja in svetosti, usmili se nas!« To želimo tudi mi blagemu možu, da bi mu bilo Srce Jezusovo vir življenja, časnega in večnega, poljanski župniji pa naj bude Srce Jezusovo »naš mir in naša sprava«!

d Osnovni shod Kmetijske zveze za dekanijo Trebnje bo 4. avgusta t. l. pred dekanijo v Trebnjem. Govorili bodo na shodu o pomenu zveze naši poslanci in drugi izvršni govorniki. Pridite na shod vsi moške iz Trebnjega, Mirne, St. Ruperta, Tržišča, Sv. Križa, St. Janža, Trebelnega, Mokronoga, Sv. Lovrenca in Cateža! Pokažimo enkrat, koliko nas je zavednih mož v trebanjskem in mokronoškem okraju! Po shodu pa začnimo z delom povsod. Zveza bo tekom enega leta imela shode po vseh župnijah in bo skušala celi okraj v vsakem oziru povzdigniti. Pridite prav vsi, čeprav je daleč in imate doma važne opravke!

d Na Zaplazu bodo imele vse dekliške Marijne družbe trebanjske dekanije skupni shod. Zjutraj se prično maše na Catežu, ob osmih se zvrstijo Marijine družbe in gredo v procesiji v cerkev na Zaplazu. Tam bo govor, peta maša in pete litanijske. Povabljeni so tudi drugi.

d Na Zaplazu je cerkev toliko dodelana, da je pod streho, zato se bodo letošnji romarski shodi tudi v slučaju deževnega vremena lahko vršili v romarski cerkvi. Na god Marije Snežnice dne 5. avgusta prirede Marijine dekliške družbe z Dolenjskoga shod na Zaplazu z zastavami. V nedeljo zvečer in v ponedeljek zjutraj bo več spovednikov spovedovalo. Ob 9. zjutraj je v župni cerkvi sveta maša, ob 9. slovesna procesija na Zaplaz, kjer bo pridiga, slovesna sv. maša in pete litanijske. Vsakoletni veliki romarski shod se bo letos vršil v petek po Velikem Šmarnu, to je 16. avgusta. Leto za letom prihaja več božjepotnikov na Zaplaz in gotovo bo letošnji shod lepo slavile nebeške Kraljice. Žalibog, da morajo zidarska dela za letos počivati. Če bi cerkev imela dovolj podpore, bi bila letos popolnoma dodelana. — Henrik Povše, župnik.

Notranjske novice.

Ildrijske novice.

n Obisk deželnega predsednika gospoda Schwarza v Idrji. V sredo, 24. julija t. l., okrog 3. ure popoldne se je pripeljal od našega ljudstva spoštovani in ljubljeni deželni predsednik preblagorodni gospod Schwarz v Idrji. Mogočni strelji iz topičev so gremeli in raz mnogih streh plapolale zastave v pozdrav visokemu gostu. Pred gostilno »Črna orla« sta pozdravila predsednika gg. nadsvetnik J. Billek in župan J. Šepetavec. Nato se je podal g. predsednik v občinsko hišo, kjer so se mu predstavili uradništvo, duhovščina, učiteljsvo, občinski odbor idrijski in okoliški župani in razne korporacije. Z vsakim predstavljencem je gospod predsednik izpregovoril preprijazno nekaj besed. Po tem sprejemu si je ogledal plosnje mestne realke, grad in pa razstavo učnih pripomočkov v ljudski šoli, katere so izvršili nekateri gg. učitelji, za kar vse se je visoki gospod jako zanimal in pohvalno izrazil. Zvečer je bila razsvetljava mestnega doma z električnimi žarnicami in pa koncert društvene godbe na trgu pred cerkvijo gospodu predsedniku na čast. — V četrtek zgodaj zjutraj se je peljal gospod predsednik v spremstvu gg. nadsvetnika Billeka, svetnika Svobode in župana Šepetavca v žgalnico, ogledat si odnotne naprave za živo srebro. Končavši ogled v žgalnici, prišel je v župno cerkev sv. Barbare, nato posetil preč. g. dekana Arkota v župnem dvorcu, a ker le-tega ni bilo doma, oddal je tam vizitko in potem še obiskal strokovno šolo za šipkarstvo. Ob pol 11. uri popoldne se je preblag. gosp. deželni predsednik v spremstvu prez. tajnika g. Haasa in okrajnega glavarja gosp. Kremenška odpeljal iz Idrje, zapustivši dober vtis o svoji ljudomilosti med ljudstvom.

n Čudno se mu je zdelo. Našeme debelemu Tončku, reprezentantu farbanja nadebelo v Idrji in okolici, namreč se je čudno zdelo, da so drugi ljudje razobesili zastave raz hiš, ker jih on ni, ki je vendar taka strašanska kapaciteta v Idrji. Je že zlodej, kadar Tončeta kaka reč frata!

n Kakšno zastavo bi bil pa Tonček razobesil. V vseh mavričnih barvah bi bila morala biti, ker se je Tonček po naših skromnih mislih tudi že najmanj dvakrat, če ne trikrat, politično prelevil. Bil je že klerikalec, ko mu je neslo, potem liberalec, in ker tam ni šlo več dalje, je postal najhujši socialni demokrat. Pa tudi tu mu že jenjuje barva, že gre zopet nazaj na barve božjega stolca. Tako se ljudje

včasih spreminjajo. Samo, da je kšeft; ni res, Tonček?

n Ljudstvo ni demonstriralo, kakor »Narod« pravi, ampak ljudstvo se je zgražalo nad surovostjo barab, ki so nas nečuvno napadle z sramočenjem, tuljenjem itd., o priliki blagoslovljenja naše prelepe družvene zastave. Barabe so demonstrirale pod komando Tončeta in Julčeta. Ni treba za drugimi ljudmi stikati, le ta dva kampiljina naj primcjo in primerno kaznujejo za demonstracije, da si bodeta enkrat za vselej zapomnila delati kralje! Druge naj pustijo, ker so bili le zapeljani s pijačo in terorizmom! Predobro sta nam znana značaja Kristana in Julčeta; pokrivati ju, bi bila krščanska potuha!

n Nesrečna smrt. Ponesrečil se je v četrtek, 25. julija popoldne pod Ledinami nad Spodnjo Idrjo na lovu 30-letni Anton Lapajne. Bil je prvkrat na lovu in se mu je gotovo spodrsnilo ter puška sprožila. Strel je šel skozi prsi in pri vratu ven. Reveža so dobili mrtvega.

Od Pivke.

n S Pivke. Posvečevanje cerkve in oltarja v Tunjem se je vršilo dne 7. julija. Po res neumornem delovanju gospoda kurata Al. Železnega dobila je cerkev lep, krasen veliki oltar, ki ga je izdelal gospod Vurnik v Radovljici. Delo hvali mojstra-umetnika, in ga posebno še radi res nizke cene vsakemu priporoča. Kako je ljudstvo komaj čakalo tega lepega dneva in se ga že naprej veselilo, smo imeli priliko videti, ko so prevažali oltar s postaje St. Peter. Vsi vozovi so bili nad vse lepo okrašeni, zvonovi v cerkvi pa so z veselimi pritrkavanjem naznanjali ljudem, da jim peljejo veliki oltar in so kar trumoma hoteli k vozovom in niso prej jenjali, da so sredi vasi čepri vozove, v katerih so bile podobe svetnikov. — Drugi dan takoj je bilo posvečenje oltarja v podružnici v Palčjem tudi po prevz. knezu in škofu. Tudi ta oltar izdelal je prav lično g. Kurnik. Vsa vas je bila okrašena, posebno lepo pa še lična cerkvena. Vaščani so bili nad vse veseli, ko so imeli prvič svojega višjega pastirja v svoji sredi.

n Kaj pa v St. Petru? Ko Trnjani tako lepo napredujejo, ne smejo Šentpeterčani zaostati. Tudi v St. Petru je bil potreben nov oltar in še marsikaj družega. Ali manjkalo je najpotrebnejšega, namreč denarja! Cerkev je revna, brez vsakega premoženja. Toda naši dobri ljudje pa imajo nekaj, kar jim mora biti v veliko čast in to je: usmiljeno srce do cerkve. Veliko, veliko se je že napravilo vse le po darežljivosti domačinov. Kar pa so storili sedaj, to bo pa v ponos duhovnji šentpeterski za vedno. V primerno kratkem času, v poldrugem letu zbrali so tako veliko svoto skupaj, da se je dal napraviti krasen oltar sv. Petra. To delo izvršil je res umetniško, vse iz mramorja, g. Feliks Toman iz Ljubljane. Središče vsega pa je tabernakelj. Napravljen je ves iz lepega kazarskega marmorja, in g. Iv. Kregar, pasar v Ljubljani, naredil je pa že tako krasna vrata, da jih mora vsak občudovati. Splošna sodba je ta, da se kaj tako lepega ne vidi zlepa kje. Vsa čast mojstrom, ki so izvršili vse to, največja čast pa Šentpeterčanom, ki so s svojo darežljivostjo pripomogli, da se bo zamogla poplačati svota 11 tisoč kron! — Posvečenje izvršil je prevz. šeni knez in škof v nedeljo, dne 14. julija in ob tej priliki podelil 123 otrokom zakrament sv. birme.

n Kdo kali mir? Človek bi mislil, da se bo ta popolno cerkvena slovesnost vendar izvršila mirno, brez izzivanja. Za danes tistim, ki so hoteli izzivati, prav prisrčna hvala za

vaše obnašanje. Verjemite, škodovalo bo edino le vam.

n **Občinske volitve** za I. razred so razvejljavljene. Vršile se bodo vnovič. Čudimo se, kako je mogla deželna vlada na tak način rešiti ugovor liberalcev. O tem bomo še govorili.

Iz raznih krajev Notranjske.

n **Iz Logatca.** »Ljudska posojilnica«, ki ima svoje prostore v pritličju župnišča, deluje že prav pridno. Več hranilnih vlog je že sprejela in tudi nekaj posojil je že dovolila. Da bo ljudem bolj priložno, se je v seli zadnjio nedeljo sklenilo, da se bodo jemale hranilne vloge vsak dan, razven nedelje. Enako se tudi vsak dan lahko prihlasi prošnja za posojilo. Hranilne vloge se bodo obrestovale po 450 K, posojila pa se bodo dajala čezinčez po 525 K in ne, kot je bilo zadnjič poročano v »Slovenecu«, po pet. Omenjamo še to-le: Precej je še takih, ki imajo svoj denar v ljubljanskih posojilnicah ali kje drugod. Radi bi ga shranili doma. Za take se je pa sklenilo, da se jim bodo dale obresti tudi za tisti mesec, ko pri nas vložje, samo če prinesejo prve tri dni v mesecu. Tako ne bodo nič v zgubi. — Tri tožbe je napravil župan Mulley zoper našega g. kaplana. Pa od vseh je bil kaplan oproščen. — Ima g. Mulley že pasjo smolo. Se tu mu ni »ratalo«.

n **Studeno pri Postojni.** Ker živimo bolj oddaljeni od sveta, se vrši vse bolj v navadnem redu. Le sčasoma se nabere nekaj novic za majhen košek, katerega izročimo »Domoljubu«. Že pred dalj časom je napravila dekliska Marijina družba v Bukovju malo domačo veselico s petimi in igro »Sv. Hildegarda«. Po znani povesti je tamošnja učiteljeva gospa Lipovčeva priredila igrokaz, in jih tudi vadila v igri. Vse je uspelo nepričakovano dobro. Hvala pred vsem gospej učiteljici. — Nekoliko pozneje je napravila skupna dekliska Marijina družba v Studenem enako veselico; vrstilo se je petje, razne deklamacije in vprizorila se je igra »Sv. Cita«. Igralke so vse prav dobro pogodile svoje vloge in čuditi se moramo preprostim dekletom, kako so vnete tudi za take bolj umetne stvari. Le tako naprej, v kratkem pričakujemo, da nas zopet razveselite še z večjo igro, še z lepšim petjem, da pokazete, da imate še kaj drugje veselje in zanimanje, kot pri navadnem življenju. Hvala gospodični učiteljici Manici Modic, ki je vadila igralke. Zelo bi obžalovali, ako bi nas zapustila, kakor se sliši. — Imamo tudi izobraževalno društvo. Prvo leto je začetek bolj težak, ledina je trda. Posebno v poletnem času vleče človeka bolj na prosto ven, kot notri. Vendar bi bilo lahko več zanimanja! V kratkem smo imeli dvojno predavanje: govorila sta gg. katehet iz Postojne, Andrej Ažman in vodja Ludovik Tomažič, obema srčna hvala in kmalu na svidenje! Može in mladeniči, porabite take prilike, da si nekoliko izbistrimo svoj um!

Štajerske novice.

š **Nezaupnica dr. Ploju.** Blagorodni g. dvorni svetnik! Na Ptujju ste rekli dné 9. maja nekaterim vurberškim volivcem, da bodeite junija priredili shod na Vurbergu. Tega pa, čeprav s pismom pozvani, niste storili. Pišete: »Glede shoda ne morem sedaj ničesar ukreniti, mislim, da ne bi bilo umestno sedaj napraviti shod.« Tako?! Umestno je bilo, da smo Vam dali 149 glasov, umestno je za Vas, da ste se nam izneverili in se sedaj družite s

tistimi, ki so nas imenovali črne in neumne (terjave) radi tega, ker smo Vas volili, umestno pa ni, da bi se svojim volivcem približali. Gospod dvorni svetnik, mi Vas najostreje obsojamo, obsojamo Vas zlasti, da si dajete zaupnice od nevolivcev in se ž njimi družite proti »Kmečki zvezi«. Mi Vam več ne verjamemo ter Vam izražamo svoje nezaupanje. — Vurberg, dne 21. julija 1907. Slede podpisi 85 volivcev.

š **Slovenka na gimnaziji.** Sprejemno skušnjo za prvi gimnazijski razred v Mariboru je naredila Slovenka Slavka Pipuš, hčerka dr. Pipuša. Gospodična bo prva slovenska dijakinja na mariborskem gimnaziju.

š **Vsled zastrupljenja krvi umrl.** Iz Dedonje pri Radgoni. Umrl je tukaj 17. julija Francek Košar, vrl šolar 4. razreda, prav žalostne smrti. Zbodel se je pred tednom na rjavem žreblju in vsled zastrupljene krvi ga je popadel krč; vkljub zdravnikovi pomoči je kmalu bilo končano mlado nadepolno življenje. Ta slučaj je nov dokaz, kako nevarne so rane vsled rjavega železa.

š **Umrl je v Radgoni dné 19. julija č. g.** Franc S. Lorenčič, duhovni svetovalec, zlato-mašnik, vpokojeni župnik od Male Nedelje.

š **Razstavo kuncev** priredi o priliki »jesenskega sejma« v Gradcu »Štajersko društvo za rejo kuncev«. Z razstavo bo združena gostilna, v kateri bo dobili na vse načine prirejeno meso kuncev, da se bodo obiskovalci sami prepričali, kako okusno in dobro je to meso.

š **Ljubezniv soprog** je Jakob Steble, ki ga rad pije. Ko je natrkanega soproga žena svarila, jo je tako pretepal, da ji je zlomil obe roki in jo je hotel ubiti s sekiro, kar pa je preprečil sin. Pijani Steble je nato dirjal za sinom in vrgel sekiro za njim, ne da bi ga zadel. Zaradi svojih junaštev je dobil v Celju nagrado v obliki osemmesečne težke ječe.

š **Dva posebna vlaka v Marijino Celje** se odpeljeta 4. avgusta iz Maribora.

š **Krava ustavila vlak.** Na ljutomerski železnici bi se bila lahko pripetila 23. t. m. velika nesreča. Lokomotiva je prišla neko kravo, ki je bila na progi, in jo je vlekla seboj. Strojvodja je to opazil in ustavil vlak. Krava se je nato oprostila in strašno rjovela. Kravino mukanje je splašilo tudi vole, ki so orali. Druge nesreče ni bilo.

Koroške novice.

k **Štrajk** je izbruhnil pri predoru skozi Ture. Štrajkati je začelo 2200 delavcev v Böcksteinu. Zahtevajo, naj se jim zviša plača od 4 na 6 kron. Hočejo tudi, naj se skrajša delavna doba. Razburjeni so tudi vsled tega, ker so pretekli četrtek umrli v tunelu trije delavci vsled plinov, ki so se v predoru nabrali. Delavci so izkušali prodreti skozi ravnokar predrto odprtino na ono stran v Mallnitz, da tudi tam zanetijo štrajk, toda orožniki stražijo vhod v predor in ne pustijo delavcev blizu. Več delavcev je nato odšlo skozi Ture na ono stran. Iz Solnograda sta odšla dva bataljona cesarskih lovcev v Böckstejn.

Borovlje. Tukaj se je zasnovala puškar-ska zadruga pod imenom Peter Vernig, c. kr. dvorni dobavitelj. Ker je to podjetje ustanovljeno z izključno slovenskim denarjem, se »Nemci«, posebno Agres kar penijo od jeze. Mi pa se veselimo tega napredka ter mu želimo mnogo sreče.

k **V Podjurlju** se je zasnovala posojilnica-Rajfajznovka, ki bo olajšala nemški »šparkasi« v Borovljah delo, da ji ne bo treba

hraniti slovenskega denarja in ž njim odkupovati slovenskih posestev.

k **Koroški deželni zbor** bo, kakor se poroča, sklican za 10. ali 12. septembra t. l. To tri tedne trajajoče zasedanje bo zadnje to dobo. Zopet se bližajo volitve, torej na delo!

k **Cesarske vaje na Koroškem.** Izšla so podrobna določila o cesarskih vajah na Koroškem. Dne 2. septembra začne poslovati cesarjevo glavno bivališče v Celovcu. Načelnik glavnih centrov je polkovnik Arz pl. Straussenburg, časnikarstvo je poverjeno majorju generalnega štaba Maksu pl. Hoenu. V cesarjevem glavnem bivališču bo stanoval tudi poveljnik prostovoljev avtomobilistov princ Aleksander Solms-Braunfels. Glavno bivališče vodstva vaj prične poslovati tudi 2. septembra v Št. Vidu ob Glini. Tu bosta stanovala nadvojvoda Franc Ferdinand in načelnik generalnega štaba podmaršal Konrad pl. Hötendorf nadalje veliko častnikov generalnega štaba, pet prostovoljev avtomobilistov in pet motornih koles z vozovi. Razsodnika bosta poveljnik 8. armadnega zbora fcm. Czibulka in poveljnik 9. armadnega zbora fcm. pl. Koller, kakor tudi večje število generalov in drugih štabnih častnikov. Inozemski vojaški pooblaščenca se udeležje vaj kot cesarjevi gostje. Vsaki pehotni diviziji se prideli brzozjavna patrolja in vsakemu armadnemu zboru telefonski oddelek. Vojaški zrakoplovni oddelek odpošlje na cesarske vaje 1. in 2. oddelek. Čete morajo gledati na to, da ne napravljajo na polju škode. Glavne vaje se vrše od 4. do 7. septembra ob cesarjevi navzočnosti. Kakor znano, se vaj udeležita 3. in 14. armadni zbor. Vaje bo vodil prestolonaslednik.

k **Pekovska stavka se pripravlja v Celovcu.** Pekovski pomočniki zahtevajo povišanje plače, dvanajsturni delavnik z odmori in pa nedeljski počitek.

k **Omejitev blagovnega prometa ob cesarskih vajah na Koroškem.** Ker bodo meseca septembra prevažali veliko vojakov, je potrebno, da se na progah državne železnice beljaškega in tržaškega ravnateljstva in na progah južne železnice za kratko dobo omeji promet blaga.

k **Najdenj okostnici.** Pretekli teden so našli v Muti pri zgradbi neke ceste dvoje človeških okostnic. Sodijo, da se je moralo pripetiti pred leti kako hudodelstvo. Okostnici sta bili le malo pokriti z zemljo in že tako razdžani, da niso mogli ničesar sklepati o vzroku smrti. Okostnici so pokopali na pokopališču. Tudi v celovski okolici so našli človeško okostnico.

k **Vlom v poštni urad.** Ponoči od 22. na 23. t. m. so zopet nameravali neznanci vlomiti v bistriški poštni urad v šentviškem okraju. Vlomilci niso ničesar ukradli.

Primorske novice.

p **Izobraževalno društvo v Novakih** na Goriškem priredi v nedeljo, dne 11. avgusta po populudanski službi božji ob polu 2. svojo prvo veselico. Predaval bo dr. Krek, cerkljansko pevsko društvo pa zapoje več krasnih maloruskih narodnih pesmi, katere je poslovenil novaški kurat Abram. Na vzporedu sta tudi dve enodejanski veseloiri. — Izobraževalno društvo v Novakih je še prav mlado, a se vendar že zelo živahno giblje. V nedeljo, dne 21. julija je imelo prvi shod za ženske, na katerem je predaval veleč. g. Abram o dostojanstvu žene in njeni agitatorični moči. Shoda se je udeležilo do 150 žen in deklet ter je pristopilo k društvu okrog 30 novih članic. — Pripravlja se tudi nova društvena knjižnica;

nabranih je že več kot 100 poučnih in zabavnih knjig, tako, da se bo knjižnica, ki je udje že težko čakajo, lahko v kratkem otvorila. — Bog daj mlademu društvu krepko rast!

p Nadzorovanje plovnih družb. Nedavno je prišla tudi v Trst ameriška komisija, da se prepriča o plovnih družbah, kako delujejo za izseljence.

p Za varstvo deklet se je sklenilo, da bode na postaji južne železnice kakor tudi na oni državne železnice dve stalni varhinji. Vincencijeva družba bo dajala tema posebne nagrade za vsakdanji kruh. Druge požitvalne gospe in gospice pa bodo prihajale tudi v naprej brezplačno, kadarkoli bodo mogle.

p Premiščen je č. g. Adrijan Brumen, župni upravitelj v Grožnjanu, v Trst za kaplana pri sv. Mariji V. in proviz. kancelista v škofijski pisarni.

p Črevljar, klobučar, trgovec, politik in tiskar obnem je Andrej Gaberšček v Gorici. To nam spričuje njegov »slovanski« kiosk v Gračežu. V tem kiosku namreč prodaja Gaberšček razne nemške in nekaj slovanskih listov, razglednice, črevlje, klobuke, robe in nemškutarijo. Ta mož tako vpije o slovanstvu, a ima v svojem »slovanskem« kiosku nastavljen neko žensko, ki ne razume ali noče razumeti slovenščine in prav nalašč govori nemško. Ali ni mogel dobiti za ta posel nobene Slovenke? Ali mar nočejo k njemu? Zakaj v svojem kiosku širi Gaberšček nemškutarijo?

p Morilca kočijezev dobili! Dne 22. julija zvečer je policija zaprla 22-letnega mizarja Del Tina v njegovem stanovanju. Na podlagi skoro nepobitnih dokazov policija sumi, da je on umoril kočijaža Mohoroviča in nabrž tudi Praznika. 23. julija so zaprli tudi njegovega brata Mario Del Tina. Oče obeh Del Tinov je oštir v neki žganjarni v ulici Media. Del Tin je doma iz Vidma. Torej je le res, da le v bližnjem kraljestvu uspevajo taki zavrtni morilci.

p Pripravljajni odbor »Kmečke zveze« za kanalski okraj na Goriškem priredi prve dni meseca avgusta shode v Lomu, Lopi, Kalu in na Zanjšicah. Zanimanje za zvezo je veliko.

p Kmečki shod v Kojsem na Goriškem. V nedeljo, 11. julija popoldne so sklicali takozvani »agrarci« v Kojso javen ljudski shod, ki se ga je udeležilo okrog 200 kmečkih mož. Kot glavni govornik »agrarccev« je prišel vrtoibenski policaj in konsumarski prodajalec J. Mermolja iz Vrtojbe pri Gorici. Shodu je predsedoval kojščanski podžupan g. Lenarčič, ki je dal najprvo besedo Mermolju. Mož je povedal tisti svoj »običajni« govor, da nobena stranka doslej ni za kmeta nič delala, da je treba miru in sloge; zato da je nastopila nova »Kmečka stranka«. Potem pa dobi besedo dr. Dermastia iz Gorice, ki pravi, da se strinja sicer z govornikom, v kolikor je ta govoril o kmečkih zadevah. A predgovornik je veliko premalo povedal. Treba je kmetu združenja, skupne organizacije. A sedaj nastopajoča kmečka stranka ne bo mogla pomagati kmetu, ker še sama ne ve, kako naj se organizira. (Mermolja: To ni res!) Vaš voditelj dr. Franko je na shodu pri Jelenu sam izjavil, da pravzaprav še ne veste, kaj hočete. (Mermolja: To ni res!) Ko mu pa govornik pokaže tisti odstavek iz tiskanega govora, Mermolja obmolknje med smehom kmečkih mož. Čemu se jati prepričati sedaj med kmečke vrste, čemu šele iskati novo stranko, ko imamo tukaj že »Kmečke zveze«, ki imajo postati skupen kmečki parlament. Viharno odobravanje je sledilo tem besedam. Govornik med navdušenjem pozivlja zborovalce, naj pristopijo h »Kmečki zvezi« za goriško okolico. Tisti »agrarci« pa, ki pravijo, da delajo v zname-

nju miru in sprave, so začeli sedaj tuliti in kričati o »duhovniški krinkici«. Med šumom je gospod Lenarčič zaključil zanimivi shod. Agrarce je ljudstvo na Kojsem spoznalo, kaj nameravajo. Izdali so se v svoji strasti sami. Naših mož je bilo na shodu nad 150, nasprotnih okrog 50.

Iz raznih krajev.

Kaj je močvirski odbor?

V izboljšanje ljublj. barja je vlada okrog leta 1870. ustanovila poseben močvirski zaklad in zanj založila temeljni kapital 120.000 kron. K temu zakladu morajo vsako leto pri davkih prispevati tudi vsi posestniki, ki imajo svoje parcele na barju. Do leta 1877. je vlada sama upravljala ta zaklad in vodila sama vsa osuševalna dela. Leta 1877. pa se je uprava tega zaklada izročila posebnemu odboru, ki se imenuje glavni močvirski odbor, ki mora skrbeti za blagor barja, posebno za neobhodno trebljenje jarkov, za odpravo povodnjij ter tako zabraniti razlivanje vode po obmejnih zemljiščih in odstraniti poplave.

V ta glavni močvirski odbor voli več občin skupaj, ki imajo svoja posestva na barju, po enega odbornika in enega namestnika za dobo 6 let. Ti odborniki morajo v prvi vrsti skrbeti, da se kolikor mogoče veliko jarkov iztrebi na stroške močvirskega odbora, ne pa na stroške posameznih posestnikov. Ljudstvo se je v prejšnjih letih za te volitve malo zanimalo in tako je bilo mogoče, da so prišli v odbor možje, katerim je bilo samo za čast, da so smeli sedeti poleg ljubljanskih gospodov, jih poslušati in jim kimati, na lastne volivce so pa popolnoma pozabili. Poleg tega so pa bili tudi dobro plačani. Bili so skoraj vsi tudi zvesti pristaši liberalcev, za katere so tudi doma po občinah vedno agitirali ob vsakih volitvah.

Ljudstvo pa je te svoje dobrotnike docela spoznalo in letos ob volitvah v močvirski odbor, katere so se vršile pretečeni teden, na vseh treh voliščih ž njimi popolnoma pomedlo in izvolilo nove možje.

Volišče Tomišelj, 22. t. m. Tu smo vzeli čast odbornika staremu loškemu Gamsu in ga poslali v penzijo. Mesto njega smo si izvolili župana v Tomišlju, Luka Svete.

Volišče Ig-Studenec, 22. t. m. Tu so liberalci imeli pripravljene kar štiri kandidate in so bili popolnoma gotovi, da enega bodo že spečali. Toda prišli so na volišče vrli in neustrašeni možje iz Kota in so vse liberalce postavili v stran, v kot med staro šaro. Prejšnji odbornik Martin Zdravje, ob pogledu na te možje, se je kar naprej hitel odpovedovati odborništvu in glas se mu je tresel, da je z največjo težavo prebral imena domačih volivcev; njegov namestnik, širokoustni France Kraljič, oddal je glas in ves zelen tekel domov; Ivan Grbec prijel se je za svoj kufrasti nos in izginil z volišča. Gospod Jakob Erjavec je ves čas gledal v tla in si mašil ušesa, ko je v komisiji sedeč moral poslušati in šteti nasprotne glasove.

Pri volitvi je bil izvoljen z 42 glasovi pristaš »Kmetске zveze« Ivan Štrumbelj in njegovim namestnikom Matija Mencej, oba iz Studenca; njihov nasprotnik je dobil največ 16 glasov.

Volišče Pijava Gorica, 26. t. m. Na dan volitve so bili zbrani tu volivci štirih županstev in se pogovarjali o svojih prejšnjih odbornikih Lenčetu in Ogorelcu. Drug družega so radovedni povpraševali, kaj sta jim koristila prejšnja odbornika in so se domenili,

da niso imeli ne tu ne tam nič od njih. Obodili so oba, zavrgli oba in mesto njih izvolili za odbornika g. Josipa Jamnika, župana na Pijavi Gorici, njegovim namestnikom pa župana na Rudniku Ivana Babšeka. Dobila sta vsak po 76 glasov — nasprotnih glasov nič.

Tako smo srečno končali te važne volitve in pokopali na morostu stare izžanske in morostarske liberalce, in trdno upamo, da ti nikoli več ne izlezejo iz močvirja.

Oglasila za romanje na sv. Višarje se morejo sprejemati le še do ponedeljka, dne 5. avgusta. Na pozneje došle prijave se bo oziralo le toliko, kolikor bo dopuščal prostor. Torej, možje in mladeniči, le brzo na noge! Pripravljajni odbor.

Slovenske vesti iz Amerike. Poročili so se v Calumetu: Ivan Rom iz Črnomlja z Al. Kobe iz Stopičev; Jožef Škufca z Ano Lamut iz Dragatuša; Jožef Gregorčič iz Št. Petra z Marijo Zagar; Ivan Adam iz Dragatuša z Marijo Špehar iz Vrha na Dolenjskem. V Clevelandu pa so stopili v zakonsko zvezo: Janez Mele iz Cerknice z Marijo Kresovič iz Rašice pri Hrušici; Martin Mariuc iz Št. Pavla na Štajerskem z Marijo Pintar z Rakeka; Mihael Suhadolec iz Dobrave s Terezijo Šetina iz Prečine. — Neznanec je napadel v Clevelandu Alojzija Nachtigala, vračajočega se z neke veselice, in mu zasadil v hrbet nož. Rana vendar ni nevarna in bode Nachtigal kmalu okreval. — »Glas Naroda« od 5. julija priobčuje članek, v katerem blati našo S. L. S. ter jej očita zvezo z Nemci, obnem pa taji, da bi imeli naši liberalci kak stik z Nemci. Ali je to tudi sad Sakserjeve »bistroumnosti«? — Na dan proglašanja neodvisnosti Amerike, 4. julija t. l., je v New Yorku društvo sv. Franciška praznovalo svojo desetletnico ter blagoslovilo svojo zastavo. Obnem je bila blagoslovljena tudi zastava društva sv. Petra iz Brooklyna. Zastavi je izdelal slovenski slikar Ivan Gosar.

V Zagrebu bodo zgradili veliko katoliško gimnazijo poleg cerkve sv. Petra. V zavodu bodo imeli tudi stanovanje dijaki.

Aleksandrijski Slovenci se pridno gibljejo. V kratkem ustanove podružnico Rafaelove družbe za izseljence. Poseben odsek Slovencek bo sprejemal dekleta v luki. — Slovensko-hrvaško šolo prično z oktobrom. Učile bodo slovensko redovnice. V Kajiri imajo nabranih že 52.000 kron za slovensko zavetišče »Naš dom«, katero bodo vodile slovenske redovnice. — Pri vsem tem plodonosnem gibanju ima največ zaslug slovenski frančiškan g. pater Benigen Snój, ki se ravno te dni vrača iz svoje kranjske domovine v Aleksandrijo.

Spored sestanka

slovenskih katoliških abiturientov v Ljubljani na Štajerskem dne 10. in 11. avgusta.

9. avgusta zvečer: pozdravni večer; volitev predsedstva.

10. avgusta:

Ob 8. uri sveta maša, nato zborovanje: Naše dijaštvo in duh modernega časa. — Iv. Avsenek (Ljubljana). — Vera in veda. — Pavel Živornik (Maribor). — Dijak in narodno delo. — Mazovec (Kranj). — Demokratična ideja in Jugoslavlani. — Hrvat Tomisl. Fogadič (Osijek). — Moderna vzgoja in verska vzgoja. — S. Ogrizek (Celje).

Ob 3. uri popoldne: Gospodarske razmere med koroškimi Slovenci. — Vinko Razgoršek (Celovec). — Ali mora biti katoličan res brezdomovinec? Ferd. Kobi (Kalksburg). — Delokrog sloven-

skega učitelja. — Učit. abs. Starman (Ljubljana). — Naše stališče in vsestranska izobrazba. — Gr. Zerjav (Ljubljana).

V nedeljo, dne 11. avgusta, velika ljudska veselica:

A. Nedved: »Dijaška«, moški zbor s tenorsolo.

Slavnostni govor. — M. Natlačen (Ljubljana).

V. Krek: »Pogovor z domom«, mešan zbor. Dr. G. Ipavic: »Planinska roža«, čveterospev.

Fr. S. Vilhar: »Izpod Triglava«, šesterglasen mešan zbor.

Hr. Volarič: »Slovenski svet«, moški zbor.

»Divji lovec«, narodni igrokaz s petem v štirih dejanjih. Spisal Fr. S. Finžgar. — Igrajo člani »Zarje« in »Danice« ter abiturientje s sodelovanjem ljutomerskih gospodičen.

Komerz.

Vse one abituriente in tovariše, ki se nameravajo udeležiti tega sestanka, prosimo, da to nemudoma naznanijo predsedniku pripravljavnega odbora: M. Natlačen, abiturient v Mančah pri Vipavi. Oni, ki tega še niso storiili, naj store to vsaj do zadnjega julija, ker moramo preskrbeti dovolj stanovanj. Zlasti prosimo one gg. bogoslovce, ki pridejo na sestanek, da to takoj javijo. Tovariše igralce pa opozarjamo, da se vrši prva skupna skušnja že v četrtek, dne 8. avgusta, zvečer v Ljutomeru.

Za pripravljavni odbor:

Marko Natlačen, predsednik.

Drobtine.

Iz zgodovine cilindra. Marsikdo, ki se danes postavlja s »pino« ali »podaljšanjem praznine«, ne vé, da ima današnje pokrivalo, ki velja kot najelegantnejše, svojo nad vse zanimivo zgodovino. Razvil se je cylinder tekom tridesetletne vojske iz takozvanega »Schlapphuta« ter prišel za časa Ljudevita XIV. do veljave, potem ko je izpodrinil »trivogelnik«. Tudi angleški puritanci so ga nosili in sicer z ravnim okrajem, kot n. pr. dunajski izvoščeki. Z Angleškega so ga kvakovci zanesli v Ameriko, kjer se je razvil do te oblike kot jo ima danes. 1789. začetkom francoske revolucije je bil cylinder zunanje politično znamenje tretjega stanu, ki mu je pripomogel do popolne zmage, ko je pri nas vladal še »trikotnik« ali pa klobuk, kot ga danes nosijo državni uradniki v paradi, ki so ga pa nosili več v roki, kot pa na lasulji. Težje se je cylinder udomačil na Nemškem. Henski volivni knez je ukazal, da mora iti vsakdo, ki nosi cylinder, pometat cesto, ruski car pa je kratkoma tako predrzneže pognal čez mejo. Seveda je mislil, da so lastniki cilindrov člani kake tajne prekucijske stranke. Vendar je zmagal cylinder v elegantnih krogih v salonu, dočim »srednji« in »nižji« stanovi nosijo dosledno mehka pokrivala iz klobučevine, različna po barvi in obliki, kakor ravno zahteva moda.

Brijenje ob zvokih godbe. Ko smo bili še na gimnaziji, smo pisali učene razprave o vplivu glasbe na človeško srce, ter prišli do zaključka, da se ob zvokih koračnice dá prav lahko korakati, da godba blaži človeka, da nekateri lažje jedo in prebavljajo itd. Da se ob glasovih strun zaljublencu topi srce sladkih občutkov, tega takrat še nismo smeli pisati in najbrže danes tudi še ne, dasiravno je gola resnica in stara reč. Novo pa je, da se ob spremljanju godbe ljudje brijejo in sicer v

Ameriki, kjer so v kurioznostih vedno za pol stoletja pred Evropo. — Pride nedavno v New York ubog italijanski brivec ter otvori v Brooklynu brivnico. Konkurenca je bila velika, zato mu je šlo jako slabo in od dne do dne je bil bolj pobit. Da se pa potolaži, vzel je čisto v roke gosli in jim tožil svoje bolečine. Končno ga je vendar sreča pogledala skozi veliko ctkno. Prišel je vendar gost ter udobno sedel v veliki stol. Dočim je pomočnik po vseh pravih brivske umetnosti gostov obraz obdelaval z milom, sedel je žalostni maestro v ozadiju sebe za zastorom in z goslimi v roki tigoval nad svojo nesrečno usodo. Bila je otožna melodija, katero je Italijan tako mojstrsko igral, da je na koncu gost vznihčen vzkliknil: »Potrpite še z brijenjem in igrajte pesem še enkrat,« sedel v stol in iznova poslušal z največjim užitkom melanholični naprev. Gost se je iskreno zahvalil in brivca zagotovil, da zopet pride, ako mu bode na razpolago tak umetniški užitek. Lokavi Italijan je takoj spoznal, da bi se dala na ta način napraviti dobra kupčija. Vzel je k sebi svojega stričnika in sedaj oba godeta, medtem, ko pomočnik brijejo goste, katerih je vedno več. Seveda čutiljo to izpremembo njegovi sosedje in so vpeljali v svojih brivnicah deloma godce, deloma pa avtomate. In sedaj so Amerikanci tako srečni, da imajo pri brijenju najboljši umetniški užitek.

Samoumor je izvršila v Budimpešti 18-letna učenka dunajskega konservatorija Alica Benzinger. Pila je na cesti lug.

Samoumor ministerialnega svetnika. V Budimpešti je skočil v poslopju trgovskega ministrstva iz četrtega nadstropja na dvorišče vpkomeni ministerialni svetnik Nikolaj Loskay, ter obležal na mestu mrtev. Loskay je preje načeloval nekemu železniškemu oddelku, a radi prehude nervoznosti bil vpkojen ter poslej živel v Papi. Pred nekaj dnevi je prišel v Budimpešto, hoteč govoriti z načelnikom železniškega oddelka, ministerialnim svetnikom Stettino. Ker ga ni dobil, pustil je v sobi dežnik ter odšel na hodnik, odkoder je izvršil samoumor. Pri njem so dobili listek s prošnjo, naj o njegovi smrti obvestijo njegova brata, brigadirja v Zagrebu in benediktinskega priorja v Šopronju.

Hudi kadet in še hušji dijak. 17. t. m. se je kadet cesarskih lovcev Edgard Hoerberth pl. von Schwarzthal v Tridentu pri sprehodu zadel v dijaka Colpija. Dijak pravi kadetu: Dostojno se vedite! Kadet pripelje nato dijaku zaušnico. Colpi udari s palico po kadetu. Kadet potegne britko sabljico in udari z njo dijaka. Dijak potegne samokres in ustrelil na kadeta, pa ga ne zadene. Konečno so policaji huda bojevnika pomirili.

Posebni red za rudarje bo ustanovil kralj Edvard angleški. To je obljubil te dni v Cardiffu, kjer je pohvalil rudarje, ki tvegajo svoje življenje za ponesrečene tovariše.

Ničnostno pritožbo je vložil na smrt obsojeni kovaški mojster Sosna.

Na denarno odškodnino 50.000 luntov sterlingov je obojen londonski list »Daily Mail«, ker je objavil o nekem tvorničarju mila neresnične stvari.

Oba japonska vohuna, ki sta bila prijeta v Kaliforniji, so zopet izpustili, ker jima niso mogli dokazati nič kaznjivega.

Službeno razžaljenje po telefonu. Neki dunajski trgovec je pred dnevi opetovano po telefonu poklical neko sorodnico, ki pa se je oglasila šele, ko je večkrat bila poklicana. »Zakaj ne prideš tako dolgo k telefonu?« vprašal je trgovec, nakar je dobil pojasnilo, da je bila dama, ko se mu je oglasila, klicana prvič. Trgovcu je zavrela krianad telefonistinja in je v govorilnik brezobzirno zaklical: »Nesramna oseba!« Telefonistinja je nad-

zirajoč slišala te besede in se čutila v službi razžaljeno. Zato je vložila proti trgovcu tožbo radi žaljenja osebne časti v službi. Sodnik je sicer priznal, da je bila uradnica objektivno razžaljena, a o razžaljenju v službi da ne more biti govora, ker je ona dotične besede slišala le slučajno. Službeno razžaljenje bi bilo, ako bi bil trgovec dotične besede izrekel niej naravnost. Zato je tožbo telefonistinje zavrnil ter izjavil, da trgovca lahko toži radi razžaljenja časti.

Trojčke je povila soproga mestnega pisarja Franca Maletiča dne 10. t. m. v Petruvaradinu. Vsi trije so fantje in prav krepki.

Napad na brzovlak. Brzovlak Budimpešta-Braševo je bil med postajama Bramgicska in Deva v veliki nevarnosti. Nekdo je namreč dal na tir dinamično patrono, ki je eksplodirala, poškodovala tir in eno brzovlakovo kolo. Tudi most je nekoliko poškodovan in razbita so okna lokomotive. Vlak je imel enourno zamudno.

Na smrt obsojeni odvetnik. Odvetnik dr. Hau je bil v Karlsruhe obsojen na smrt, ker je baje ustrelil svojo taščo gospo Molitor. Tekom razprave se je dognalo sledeče: Dr. Hau je bil v Ameriki izvrsten odvetnik ter je star sedaj 36 let. Letos je obiskal v Karlsruhe svojo taščo gospo Molitor, pri kateri živi še ena neomožena hčerka. Med njo in njenim svakom se je razvilo ljubavno razmerje. Ker je bila Hauova žena na svojo se stro jako ljubosumna, je silila vedno, naj se čimprej vrnete v Ameriko, pri čemer jej je pomagala tudi njena mati. Končno je dr. Hau res odpotoval čez Angleško v Ameriko, toda iz Londona se je skrivaj vrnil v Baden-Baden, nadevši si ponarejeno brado, da — kot se je sam izrazil — še enkrat vidi svojo svakinjo, ki o njegovi ljubezni ni ničesar vedela. Za njegovega tajnega bivanja v Baden-Badnu je bila ustreljena gospa Molitor. Istočasno pa je izginil brez sledu iz gospejine hiše tudi strežaj Wieland, kar vzbujaa sum, da je bil od nekoga najet za umor, vendar ne od dr. Haua. Kako se je izvršil umor, dr. Hau ni mogel razložiti, ravnatoko tudi ne nikogar sumiti. Odkritosročni je priznal, da je tako nepredvidno ravnal le radi ljubezni do svakinje, toda da bi imel namen umoriti taščo, o tem še govora ni. Med razpravo se je nabrala pred sodiščem velika množica, ki je grozila gospodičini Molitor, ko se je odpeljala v zaprtem vozu. Soproga Hauova je zvedevši, da je njen mož obdolžen umora in zaprt, izvršila samoumor. Končni govor svojega zagovornika je dr. Hau poslušal, ne da bi se ganil. Ko ga je predsednik vprašal, ima li kaj dodati, ni dobil odgovora. Šele na ponovno vprašanje predsednikovo je obtoženec izjavil mirno in odločno: »Povedati nimam ničesar več«. Protiniki so se ob pol 1. uri podali v posvetovalnico, kjer so ostali celo uro. Ob dveh je bila obsodba proglašena. Zagovornik je takoj prijavil zahtevo po reviziji obravnave. Upajo, da veliki vojvoda pomilosti dr. Haua. Med obravnavo se je nabrala pred sodiščem velikanska množica, ki je večkrat hotela vdreti v poslopje, a jo je redarstvo in vojaštvo vrglo nazaj. Vse hiše in gostilne v bližini so morali zapreti. Ko je bila proglašena obsodba, je ljudstvo klicalo dr. Haua »Živio«, pred hotelom, kjer stanuje rodbina Molitor, pa napravilo mačjo godbo. Razburjena množica je napadla tudi redarstvo in vojaštvo, ki je moralo nastopiti z golim orožjem. Nekemu redarju so strgali vso obleko s telesa, neki stotnik pa je bil ranjen. Dr. Hau se je včeraj razgovarjal s svojim odvetnikom in zopet zatrjeval, da je popolnoma nedolžen. Bridko se je pritoževal radi ravnanja predsednika ž njim ter prosil

zgovornika, naj se posluži vseh pravnih sredstev zoper obsodbo, ki so mu na razpolago. — Zanimivo je pri obravnavi, da je častnik Schweder, ki je bil pri obravnavi navzoč, vložil proti badenskemu državnemu pravdništvu ovadbo radi prestopka tiskovnega zakona, ker je pošiljalo badenskim in frankobrodskim listom napačna poročila.

Šestkratni umor in samoumor. V vasi Tris pri Holsteburu je obesila neka ženska tri otroke nekega kajžarja, kateremu je vodila gospodinjstvo, nato je obesila še svoje tri otroke in ustrelila sebe. Strašni čin je storila, ker ji je bila odpovedana z avgustom služba.

Novi nemški vojaški zrakoplov se dá izvršno voditi. 23. t. m. je plul cele tri ure po zraku in čisto po načrtu obkrožil cerkev sv. Nikolaja. Zrakoplov je nato odplul do Spandau in nazaj. Baže novi francoski zrakoplov »Patrie« ni nič boljši od nemškega.

Očeta ubil po nagovarjanju matere. Posestnik Eörgy v Gyulakeszi, nedaleč od Požuna, je napravil oporoko, ki je v njej razdednil svojo ženo, ker se ni prav nič brigala za gospodarstvo. Ko je žena to izvedela, grenila mu je bivanje v hiši na vse mogoče načine tako dolgo, dokler se ni Eörgi preselil v zidanico v svojem vinogradu. Njegov sin cdinec — brez strogega očetovega nadzorstva — je zašel na napačna pota, kar je osvetložljna mati spretno izkoristila, pregovorila je namreč svojega sina, naj umori očeta. Koloman je vzel bratev, šel v zidanico in očetu prerezal vrat. Po storjenem zločinu je hotel ubežati, toda orožniki so preprečili njegov namen.

Smrtna kazen z gorenjem. V Ohio je bil na smrt obsojen morilec Henry White. Privezali so ga na stol ter spustili skozi njegovo telo električni tok 1850 voltov, toda White je ostal živ, žila mu je bila popolnoma redno. Drugi pot so spustili vanj še enkrat močnejši tok. Iz telesa nesrečnega Whiteja je siknil svetel plamen, ječa pa se je napolnila z duhom sežganega mesa. Smrt tudi sedaj ni nastopila radi električnega toka, ampak vsled zgorenja.

Mravlje so deževale pri Veliki Kaniži preteklo nedeljo.

Samoumor v Belgradu. V Belgradu se je ustrelil blagajnik notranjega ministrstva Nikolaj Nitrinović. Govori se o poneverjenju.

Strašen roparski umor se je izvršil v samotni gostilni med vasima Danos in Vadas v bodimpeštanskej županiji. Ponoči so neznan roparji vdrl v hišo, umorili krčmarja Szavasa, njegovo ženo in hčer ter hoteli oditi. Na cesti jih je opazil posestnik Gabanji iz Danosa. Roparji so ga ubili, oropali, zavlekli njegovo truplo v gostilno k ostalim mrtvim ter vse skupaj zažgali, da izbrisejo vse sledove svojega strašnega čina. Vendar so ogenj o pravem času opazili in tako se je orožnikom posrečilo odkriti strašni zločin. Trdijo, da so umor izvršili cigani, ki se pa znajo vselej spretno skriti.

Mlatičji stavkajo v Sandy-pusti na posestvu barona Wodnyanerja in sicer 80 po številu. Dosedaj so dobivali plačo po pridelku žita pri čemur so bili običajno prikrajšani, zlasti pa še letos, ko je žetev slaba. Posredovati je moralo orožništvo, ki je vodje upora odvedel v zapor.

Kardinal Ferrari je v Milanu odkril neko zavetišče in vzgojevališče za deklice, katero je vodila v obleki redovnice neka Fumagalli, ki pa ni redovnica, ampak navadna zloglasna ženska, ki je bila v zvezi s policijo. Kardinal je Fumagalli ekskomuniciral in oddal vso stvar civilni oblasti v preiskovanje. Nekega duhovnika, ki je že pred letom milanski policiji naznanil, da se je »sestra« Fumagalli, ki je tudi že drugod v zgornji Italiji imela konflikte s cerkveno oblastjo in sodišči, preselila v Milan in zlorablja redovniško obleko, so odvrnili. Baže je kompromitiran tudi neki izgubljeni duhovnik don Giovanni Riva.

471 rudarjev ponesrečilo? Na Japonskem se je v premogokopu Togo Oka dogodila eksplozija. V rudniku je 471 rudarjev, ki bodo skoro gotovo vsi izgubili življenje.

150 oseb utonilo. Iz San Franciska poročajo, da sta na kalifornijski obali v megli trčela parnika »San Pietro« in parnik »Columbia«, ki se je potopil. 150 oseb je utonilo, 80 se jih je rešilo. Popotniki so se z nožmi med seboj borili za življenje. V vodo je bilo izpuščenih 20 čolnov, a nihče ni poslušal povelj.

Več kot bratovska ljubezen. V Montgomeryju so na smrt obsodili Davida Beemana. Predno so ga obesili, je prišel k sodniku njegov brat John, ki je baptistovski pridigar, ter ga prosil, naj obesijo njega mesto Davida. Sodnik se ni malo začudil, slišavši tako nenavadno prošnjo ter vprašal radevedno obsojenčevega brata, kaj ga je privedlo do tega sklepa. Popolnoma mirno in resno je odgovoril John Beeman: »Jaz sem dobro pripravljen na smrt in prepričan, da pridem takoj v nebesa, česar si ne upam trditi o svojem bratu. Upam pa tudi, da moja smrt izpreobrne Davida, da začne drugače živeti, da se bodeva videla onkraj groba.« Ko je pridigarju sodnik razložil, da mu sodišče ne more uslišati prošnje, ga je to zelo užalostilo in je pobit odšel.

Zrtev dvoboja. Požunski listi poročajo o sledečem dogodku v častniških krogih. Pred dvema letoma se je poročil stotnik nekega honvedskega polka na severnem Ogrskem z damo, ki je imela že hčerko, staro 12 let. V hišo je zahajal stotnikov prijatelj, tudi stotnik, oženjen in oče več otrok, ter je posilil mlado deklico. To razmerje je trajalo nekako eno leto. Pred nekaj tedni pa je izvedel dekličin očim, kaj se godi v njegovi hiši. Razburjen je hitel domov, kjer je zasledil zapeljivca pri svoji pastorki ter ga razljučen spodil iz sobe. »Razžaljeni prijatelj« je zahteval seveda zadoščanja, toda stotnik je odklonil poravnavo z orožjem, sklicujoč se na umazano dejanje »prijateljevo« ter odločno izjavil, da se s takim človekom neče biti. Stvar je prišla pred nalašč zato sestavljeni častni sod, ki je odločil, da se stotnika morata dvobojevati. Toda očim oskrunjene deklice je izjavil, da rajši umrje, kot da bi se s tako propelco, ki mu je uničila rodbinsko srečo, meril z neomadeževanim orožjem ter si pognal v glavo kroglo, ker bi bil sicer degradiran. Sedaj šele je višje po veljnostvo začelo preiskavati celo stvar. Zalostna posledica prisiljenega dvoboja!

Višja obrtna šola za krojače. Krojaška zadruga na Dunaju je na svojem zadnjem občnem zboru 15. t. m. sklenila v proslavo šestdesetletnice vladanja našega cesarja ustanoviti na Dunaju višjo obrtno šolo za krojače, za katero je takoj darovala 30.000 K podpore.

Za smrtno kazen. Pariški »Le Matin« je vprašal vsa porotna sodišča v departmajih, kaj mislijo o smrtni kazni, ali se strinjajo z njo ali jo obsojajo. Dosedaj je 24 porotnih sodišč odgovorilo, da odobravajo smrtno kazen, le tri med njimi so še pristavila, naj se vrši vedno tajno.

Hranilnica v žimnici. Neki zidar si je v Berlinu po dolgem štedenju prihranil 19.000 mark ter jih shranil v žimnico, ne da bi o tem kaj povedal svoji ženi. Ker se je preobleka sčasom raztrgala, dala je žena žimnico tapetniku, da jo popravi, kar je ta tudi izvršil ter jo potem prinesel nazaj. Ko je zidar to izvedel, hitel je ves iz sebe na policijo in razbur-

jen tožil, da mu je bilo vse premoženje ukradeno. Zaslišali so tapetnika, toda ta ni o tem skritem zakladu vedel ničesar povedati. Ko so žimnico raztrgali, našli so v veliko veselje prestrašenega zidarja ves znesek lepo skupaj zavit, kot je bil preje. Zidar gotovo ni vedel, da so na svetu »čebelice« in hranilnice.

Preprečeno linčanje. V Novem Orleansu je bilo obsojenih pet Italijanov v zapor, dasi je pričakovalo ljudstvo smrtno kazni, ker so uropali nekega dečka, da prisilijo njegovega očeta, da ga odkupi. Prebivalstvo se je tako razburilo, da so vojaki z veliko težavo iztrgali obsojence množici iz rok.

Narodno gospodarstvo

Sitarstvo v Stražišču.

Na Kranjskem je po več krajih dandanes še razširjena kaka domača obrt. Mnogokje je domača obrt že propadla in da se reši propada ondi, kjer se je še ohranila, treba poleg potka predvsem stanovskih zadrug, ki imajo gledati na izboljšanje gmotnih razmer svojih članov. Zato je z veseljem pozdraviti ustanovitve obrtno-pridobitnih zadrug, ki so stopile zadnji čas v življenje. Od prej imamo že mizarstvo zadrugo v Št. Vidu nad Ljubljano, sedarsko zadrugo v Češnjici v selški dolini, železo-obrtno zadrugo v Kropi, kateri se je pridružila pred kratkim še enaka zadruga v Železnikih, oljarsko zadrugo v preški fari; zadnje mesece pa se je ustanovila še sitarska in žimarska zadruga v Stražišču pri Kranju in pa slavninarska zadruga v Mengšu. Količnega pomena in kolike važnosti so take obrtne zadruge za dotične kraje, nam bo pokazala v polni meri šele prihodnost. Pa tudi sedanjost nam kaže lepe sadove zadrugnega delovanja, če tudi ne še v polnem obsegu. Sedanjost nas pa tudi prepričuje, da ondi, kjer ni zadrug, peša domača obrt, ali pa, da je ta obrt vir blagostanja in bogastva le nekaterim mogočnejšem. To se nam jasno kaže pri sitarstvu, ki si ga hočemo kratko opisati.

Sitarstvo je stara domača obrt v kranjskem okraju. Razširjeno je v vaseh: Stražišče, ki je danes središče obrti, dalje v Zgornjem Srednjem in Spodnjem Bitnu, na Sutni pri Žabnici in v nekaterih drugih vaseh. S sitarstvom so se nekaj pečali kmetje v zimskem času, ko je ponehalo poljsko delo. Danes pa se kmetje bolj malo pečajo s to obrtjo, večinoma jo izvršujejo — in to celo leto — kajžarji in gostači v imenovanih vaseh. Tem pa je tudi ta obrt edini vir dohodkov.

Sitarstvo je stara domača obrt, ki obstoji že več stolet v teh vaseh. O tem nam priča že sloveči kranjski zgodovinar Valvasor, ki v svoji zgodovini kranjske dežele večkrat omenja to obrt in pripoveduje, da sita grad na Laško, kamor jih nosijo na prodaj posebno v Senegalijo in Avgusto ob Jadranskem morju. Bitno imenuje Valvasor največjo vas na Kranjskem; v nji bivajo, pravi, večinoma sami sitarji, ki izdelujejo sita iz konjske žime in se imenujejo v rimski državi splošno sitarji.

Sitarji izdelujejo le d. n. a. Trg za razpečevanje sit je velik. Naiveč sit gre na Laško, kjer imajo prekupci stalne odjemalce v Rimu, Neapolu, Turinu in drugod. Mnogo gre sitarskih izdelkov tudi na Nemško, Ogrsko, Francosko; precej vzamejo tega blaga tudi naši Ribničani, ki jim napravijo obode in potem krošnjarijo z njimi po sosednjih deželah. Do leta 1875. se je spečalo vsako leto za pol milijona kron sit, žime za postelle pa za kakih 240.000 kron. Delavec je bilo tedaj skoro 900, katerim je pomagalo kakih 500 otrok,

statev je bilo 700. Sitarstvo je jelo pešati vsled carinskih pogodb, podražanja žime in pa sebičnosti prekupcev. Vendar je dandanes še več sto oseb, ki se stalno pečajo s sitarstvom in katerim je ta obrt edini vir dohodkov.

Poglejmo, kakšen je zaslužek sitarjev. Pri prodaji sit nima sitar nič govoriti, ker je le delavec sitarskih prekupcev. Od teh pa je popolnoma odvisen.

Prekupec oskrbi žimo in jo priredi za izdelovanje sit. Proda jo sitarju, ki jo plačuje na obroke; vsak teden se mu na račun vzete žime odtegne neka svota, ko prinese izgotovljena sita, kar ostane po tem odbitku, je nekak sitarjeva plača. Dobro delo mora imeti, da zasluži na teden po 12 kron, navadno pride le na 8 kron, ženske zaslužijo še manj. Pri tem pa je pomisliti, da to ni zaslužek ene same osebe, ampak da mora s to plačo plačati še svojega pomagača »navlačevca«. In tak zaslužek je imel sitar že dolgo vrsto let. Ne spominja se skoro nihče, da bi prekupci zvišali ceno sitom za sitarje, pač pa se jim je ob raznih prilikah še odtrgoval na pičli zaslužek. In če Bog oblagodari družino s celo kopicco otrok, je pač nemogoče jo preživljati s takimi dohodki in pri tem plačevati še najemnino za stanovanje. Res, da najemniná sama na sebi ni visoka, znaša na leto 60 kron, je pa tudi stanovanje po tem. Borna nizka sobica v leseni hišici, kjer dela čez dan 4 do 8 ali še več oseb. Hišne oprave boš seveda v takem stanovanju zaman iskal. Le kar se rabi pri delu, to najdeš v sobici.

Zaslužek je majhen, zato pa tudi sitar ne prihrani ničesar za poznejša leta. Pride bolezen, onemoglost, in navezan je na usmiljenje dobrih ljudi in javno podporo. Tukaj je pomagal največkrat sosed kmet. Tisti pa, katerim je sitar kot marljiva čebelica znašal skupaj dobiček, mu za časa nadloge in potrebe niso oskrbeli nobene podpore.

Omeniti dalje treba, da sitar ni bil popolnoma odvisen le glede dela od prekupca, marveč da se je ta odvisnost kazala v vsem življenju, posebno v klečeplaztvu pred njim.

Bili so sitarji kakor mrtvo orodje v rokah svojih gospodarjev, pred katerimi so se v prah poniževali in jih ubogali v vsem. Niti za svojo pravico se ni upal sitar potegniti in če se je pripetila pomota v računih, je trpel in molčal. Če si ga ozmerjal in kričal nad njim, je trpel in — molčal.

V to temno, žalostno življenje pa je posijala misel združevanja. Posledica je bila, da se je ustanovila sitarska zadruga. Res uspehov v početku še ne more pokazati velikih, a sadovi so že očitni in lepi.

Prvo in najvažnejše je, da se sitar sedaj čuti prostega, svobodnega, in to je več vredno, kot vse drugo, kajti zaveda se sedaj, da je tudi on človek z istimi pravicami kot jih imajo drugi ljudje, da treba tudi ž njimi ravnati kakor s človekom. Dalje se mu je zboljšalo gmotno stanje kolikor toliko, ker so bili prekupci vsled ustanovitve zadruge prisiljeni zvišati ceno sitom. Slednjič pa so dobili sitarji tudi zavest, da si morejo sami, če so združeni, zboljšati svoj položaj.

Da pa bodo sadovi in korist, ki jo prinese zadruga sitarjem in pa celi občini stranski, tem lepši, je nujno potrebno, da v čim večjem številu pristopijo k zadrugi in se je trdno oklenejo. Gledati ni na trenutno zboljšanje, ki se doseže tu ali tam, pač pa na to, da se trajno zboljšajo razmere sitarjev, in da ti postavijo temelj boljši prihodnosti in pomagajo svojim otrokom k lepši bodočnosti. Blagoslov božji pa spremljaj zadržano delo, ki se je začelo v blagor ljudstva!

(Po »Dom in Svet«, 1903, št. 10.)

Slovarček najnavadnejših tujk.

afiks, lat., dostavek; pripona, privesek.
afliacija, lat., potrlost, žalost; affigirati, užaliti, razžaliti.
aga, turško, gospod, posestnik, naslov nekaterih častnikov.
agens, lat., delujoča sila, moč.
agént, lat., poslovodja, posredovalec, mešetar; agentúra, agentovo opravilo.
aglomerácija, lat., nakupičenje.
agracija, lat., obteženje.
agregát, lat., nakupičenje, združevanje slučajnih delov v celoto.
agresija, lat., napad; agresiven, napadajoč.
agilnost, lat., hitrost, urnost; agilen, liter, uren, delaven.
ágio, ital. (adžo), »ara«: dobiček ali zguba pri denarju ali menicah.
agirati, lat., ravnati, delati; se obnašati, igrati.
agitácija, lat., vznemirjenje, viharo gibanje, nemir; agitátor, vznemirjevalec, govornik, priporočevalec; agitirati, vznemirjati; razlagati, priporočevati; agitáto, ital. (adžitato), viharo, razburjeno.
agnoscirati, lat., spoznati, pripoznati.
agnus Dei, lat., jagnje božje (podoba, maša, pesem).
agonija, grško, smrtni boj, smrtna težava.
agrarec, lat., poljedelec, kmet, zastopnik poljedelstva; agraren, kar tiče, zadeva poljedelstvo.
agrikultúra, lat., zemljedelstvo.
agronóm, grško, znanstveno izobražen poljedelec; agronomía, znanstveno poljedelstvo; agrónomen, poljedelski.
à haut voix, franc. (a ôt voá), glasno, na glas.
ahromátičen, grško, brezbarven; ki kaže predmet brez barvanega roba.
aiguille, franc. (egij), igla, šivanka.
aimable, franc. (emábl), ljubezniv.
à jour, franc. (a žur), po dnevi; na dan; za vsak dan.
akatolik, grško, nekatoličan.
akcént, lat., naglas, povdarek; glas, izgovarjava.
akcépt, akceptácija, lat., sprejem; akceptirati, sprejeti.
akcés, lat., dostop, dohod; pravica do deleža, delež; akcesit, druga, stranska nagrada; akcesórien, podrejen, postranski.
akcidénca, lat., pritlik, prigodnost, slučajnost; per ácidens, slučajno, nebstveno; akcidentálen, slučajen, nebstven; akcidenčna tiskarna, t. j., ki tiska drobne, nezmatne stvari, kakor vizitke, vabila itd.
akcipirati, lat., sprejeti.

Kdor rabi **traverse** in **železniške šine** za oboke, stršno lepenko, biče za strope, pločvino za strehe, okove za okna in vrata, pumpe in cevi za vodo, vino in gnojnico, obrne naj se na **trgovino z železino**

FR. STUPIČA

v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 1, zraven »Figabirta«, in Valvazorjev trg št. 6, nasproti Križanske cerkve.

Kdno tam se dobi vedno svež portlandin roman-cement iz slovečih tovarnov dovike in trbovjske. Mreže in žica za ograje, tranšike brase, razni plugi, šedilniki, tehtnice, čistilnice za žilo, oprava za mlekarne, ter vse poljedelsko orodje v veliki izbiri.

Glavno in edino zastopstvo za celo Kranjsko na zadnji poljedelski razstavi v Zagrebu s prvim darilom odlikovanih sismorozo, mlatlilice in gopeljevo.

Amerikanski stroji za košnja vedno v zalogi. 7 7

SVOJI K SVOJIM!

Dobra gospodinja izdeluje rum, likerje in žganja z zmesmi

doma bolje in ceneje in stanejo 1/4 manj kot narejena v trgovini. Te zmesi se more zaupno in ceno kupiti le pri

BAROS GÁBOR-ju.

Najstarejša specialna trgovina v deželi.

Budimpešta VIII., Dohány-utca 1. Zaloga: 49.

Tovarna: I., Városmajor u. 42 (Isa/na hiša).

Tovarna za kletarska in vino zboljšev. sredstva. Zaloga strojev in orodja za izdelavo vina.

Cenik in navodila zastoj in franko.

Razpošilja se dvakrat na dan po pošti po povzetju ali proti vpostlatvi denarja. 1680 X 4 - 1

Prihodnja številka „DOMOLJUBA“ izide dné 8. avgusta 1907.

Loterijske srečke.

Dunaj,	27. julij	5	16	23	89	49
Gradec,	27. julij	35	20	90	27	59
Trst,	20. julij	15	58	47	78	34
Linc,	20. julij	57	17	35	41	62

Slovlto zdravilno drevo proti mrzlici Eucalyptus globulus

ki vsebuje zdravilne moči proti **influenca**, **astmi**, **daviču** in **jetiki**, bi moralo biti v vsaki sobi in spalnici. Mlada drevesa rasto izredno naglo, rada prezimijo, čistijo zrak škodljivih sopar. Suhi listi preženo molje in drugo golazen. **Eucalyptus globulus** je po svojem aromatiškem vonju in višnjevo-zelenih listih ena najlepših listnatih cvetic. — Ena cvetica 70 v., 6 komadov poštni zavoj 5 kron franko priporoča **Henrik Suchant**, trg. vrtnar **Weckelsdorf**, Čaško. 1625 3-1

Sprejme se zanesljiva možka oseba kot

hlapec

za vsako delo. Imeti mora daljša dobra spričevala ter biti vojaščine prost. 1433 4

Pismene ponudbe pod naslovom »Delo 221« postrestante Ljubljana.

Staro železo

baker, svinec in mednino plačuje po najvišjih cenah

Fr. Stupica

v Ljubljani, Marija Terezije cesta št. 1 in Valvazorjev trg št. 6. 718 5

Odda se v novi hiši v Predosljih, po prijazni stezi dobre pol ure od Kranja, par manjših

stanovanj.

France Gašperlin, Predoslje 18, p. Kranj. „Hiša se tudi prodá“.

*Potniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
raznosljivo potovati naj se obrnejo
na*
Simona Kmetelca
*v Ljubljani Klotovorske ulice 26.
Klotovorsku Pojasnila doje se brezplačno.*

Istotam sprejmejo se dobri in zanesljivi zastopniki.

Ivan Ogrin

oblastveno konces. zidarSKI mojster in stavbeni podjetnik na Vrhniki (Kranjsko) si dovoljujem naznanjati slavnemu občinstvu in vsem niteresovanim korporacijam, da sem povečal svojo atavbno podjetje ter isto vsem modernim zahtevam primerno opremil. Prevzemam izdelavo načrtov in proračunov ter izvršitev zasebnih in javnih poslopij, kakor stanovanjnih hiš, vil, gospodar. poslopij, cerkva, šol itd. in vseh tozadevnih naprav, kakor napravo in ureditev cesta, kanalizacij itd. Vse zgradbe izvršim solidno po modernih načelih in primernih nizkih cenah. 1240

Najboljši češki Izvori Ceno posteljno perje!

S. Benisch

1 kg silvega, dobro skubljenega K 2-; boljše K 2-40; 1 kg belega, skubljenega K 8-60, puhastega 5 K 10 v. 1 kg prav ilnega, snežno-belega, skubljenega K 6-40, K 8-; Pri naročilu 5 kg franko.

Izgotovljene postelje, zadostno napolnjene, iz ne-predornega belega, rudečega višnjevega ali rumenkastega nankinga, 1 pernica 170 cm dolga, 116 cm široka, z novim sivim trpežnim perjem 10 K, s finim puhastim sivim perjem 12 K, 14, z najfinjšim sivim puhom K 16-; 1 vzglavnik 80 cm dolg, 58 cm širok K 2-80, K 3-40, K 4-; Pošilja po povzetju K 15- dalje franko. 1144 10-6
Zamena dovoljena, blago se vzame franko nazaj in vrne denar za neprimerno blago.

S. BENISCH, Dešenice 71, Šumava, Češko.

3 vajence sprejme takoj August Repič, sodarski mojster v Ljubljani, Trnovno, v starosti od 15-17 let. Hrana in stanovanje brezplačno 1524

50.000 metrov

zajamčeno pristno-bárvnih, lepih, vzorčnih, dolgih ostankov perilnega blaga!

Kupil sem to priložnostno zalogo in razpošiljam zavoj 40 m za ceno le K 16-50 po povzetju. Zamena dovoljena ali denar nazaj. 1678

Josip Heller, izdelovalec predpasnikov. Laun na Češkem.

Zahvala.

Podpisani sem bil zavarovan pri „Vzajemni zavarovalnici“ v Ljubljani za znesek nekaj čez 5000 kron. Dne 18. junija 1907 mi je požar uničil vse: poslopja in premičnine. Vzajemna zavarovalnica je takoj dala škodo pregledati in mi je hitro ves zavarovani znesek izplačala. Vzajemno zavarovalnico torej toplo priporočam vsakemu.

V Čepovanu, dne 20. julija 1907.

1676

Anton Šuligoj.

Samo 6 dni Havre New-York

Francoska prekomorska družba. Odpotuje se iz Ljubljane vsak torek. Vozno lište in pojasnila daje samo

Ed. Šmarda

obl. konc. potovalna pisarna Ljubljana, Dunajska cesta št. 18, nasproti znane gostilne pri „Figovcu“. 2984 18 - 16

Vajencá in pomočniká za krojaštvo sprejemem takoj. Cenike od šivalnih strojev s čudovito nizko ceno razpošiljam zastoj **LOVRENC REBOLJ v Kranju**, krojaštvo, zaloga konfekcije ter šivalnih strojev in koles. 1668 4-1

Največja, najboljša tovarniška zaloga ur, zlatnine, srebrnine, china srebra in dragocenih kamenov. 530 21-11

Prodaja le 1. vrste blaga.

Nižje vrste blago se ne razpečava. Zadovoljujem se z malim dobičkom

Cenike pošiljam zastoj in poštine prosto.

Kupujem tudi staro zlato in srebro po najvišji dnevni ceni

Fr. Čuden

urar, Prešernove ulice v Ljubljani nasproti frančiškanskega mostu.

Eksportna trgov. na vse dele sveta

Surovo maslo, sir, jajca, slanina, šunko, kranjske klobase, dalje gobe, maline, brusnice kupuje **JAN. RIDKY, Dunaj X II/3 Römergasse 79.** 1681 1

Razglas

prostovoljne dražbe posestva

ki se bo vršila dne 1. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldne

v Velikem Gabru

Posestvo (hiša, hlev, pod, šupa, njiva) prodalo bude se skupaj ali posamezni deli. Lastnik pridržuje si pravico, ponudbe sprejeti ali odkloniti. 1664

Kovači

proti dobri mesečni plači se sprejmo. Eventualno se odda tudi kovačnica v najem. Naslov: **Anton Kržiž, Rakitna, p. Borovnica.** 1663 1

XOHI-NOOR

— NAJBOJŠA ZNAMENA SVETA —
VSAKA PRAZNA KARTA 3-6-
GUMBIJE DRAGOCEN KUPON
GENIK O PREMIJAH
ZASTOVJ IN FRANKO PRI
WALDES-u & K^o PRAGA-K.
— DOBI SE POUŠOD. —

ZAPONKE (DRUKER)

120.000 metrov ostankov

pisane posteljnine (kanafas) in pisane tkanine I. kakovost, zajamč. perilno, v živahnih barvah se odda po 20 kr. m. Ostanki dolgi 8-20 m. Najmanj se more naročiti 1 zavoj za poskušnjo 40-45 m. proti povzetju. Pri večjem naročilu 5% pop. **S. Stein**, tkalnica, Naohod na Češkem. 1679

Hiša z gostilno se da v najem ali pa proda v Smuku, okr. Zuzemberk, z vso opravo, potrebnimi pritliklinami in nekaj zemljišča. Več pove **Jurij Högl**, žganje-kuhar v Sežu, p. Kočevje. 1660 2-1

2 enonad-stropni hiši

se prodasta pod zelo ugodnimi pogoji. Več pove lastnik na **Trnovskem pristanu št. 14** v Ljubljani. 284 17

„Kauard Line“ Trst-New-York je najpripravnejša, najcenejša in najboljša pot iz Ljubljane v severno Ameriko, ker ted si dolgo-trajna močna velja po raznih težavah, nobenega preodovanja se prenečevanja in sploh nobenih postranskih stroškov maj potje. Par-niki so prostorni, varni, srečni in srečni; vozijo vsake 14 dni. Hrana in postrežba najboljša. Pojasnila daje in karie prodaja glavni sa-stopnik 3004 65

Andrej Odiansok, Ljubljana, Slomikove ulice 25, poleg cerkve Srca Jeznovega.

Postavno zavarovano. Vsako ponarejanje kaznivo Edino pristen je 83 29

Thierry-jev balzam

z zeleno znamko „redovnica“. Cena 12 majhnih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika špecijalna steklenica s patent. zamaškom K 5- franko.

Thierryjevo centifoljsko mazilo proti vsem in tako stari ranam, vnetjem, ranilvam, abscesom in oteklinam vseh vrst. Cena: 2 lončica K 3-60 se pošlje le proti povzetju ali denar naprej. — Obe domači sredstvi sta povsod znani in slovita kot najboljši. Naročila se naslavljaajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogoški Slatini.
A. Thierry in Pregradi Brodura s tlači originalnih pisem gratis in franko. V zalogi v skoro vseh večjih lekarnah

Vijedno se priporoča

trgovina s klobuki in čevlji

Ivan Podlesnik ml.

Ljubljana, Stari trg šte. 10.

Velika zaloga. — Solidno blago — Zmerno cene. . .

2179 52-44

POZOR!

za le K 2-50

dobi vsak krasno srebrno Gloria žepno uro sistem Roskopf-patent na sidro, 30 ur natančno idočo za kar se jamči 2 leti. Vrhutega pozlačeno primerno oklop. verižico za le K 2-50, 3 kom. z verižicami vred 7 K. Pošilja po povzetju tovarn. zaloga švicarskih ur 1553 10 3

S. Urbach, Krakov 95 II.

Izdelane postelje

Iz rdečega posteljnega inleta! Prav dobro napolnjeno. Pernica ali blazina, 180 cm dolga 116 cm

široka K 10—, K 12—, K 15— in K 18— 2 metra dolga, 140 cm široka K 14—, K 16—, K 18—, K 21—. Zpisnik 80 cm dolg, in cm širok K 3—, K 3-50 in 50 4—, 50 cm dolg, 70 cm širok K 4-50 in K 5-50. Izdelujem tudi po kakršnikoli drugi meri. 3-delni modroci iz šive za 1 posteljo K 27—, boljši K 33—. Pošilja se poštine prosto po povzetju od K 10— naprej. Zamenja ali nazaj se vzame proti povratni potnih stroškov. 6-1 Benedikt Sachsel, Lobes 910 pri Piznu na Češkem 1661

Uro z verižico.

Ne kupite nobene ure

dokler niste prejeli mojega velikega omika!

gl. 1-50 gl. 3-50

- nikel. Roskopf ur. . . gl. 1-50
- srebrna . . . 2-50
- z dvojnima pokrovom . . . 4-50
- z 8 zrel. . . 5-50
- piost. j. klona ure . . . 7-50
- prave Roskopf-patent . . . 7-50
- prave „Omiga“ . . . 7-50
- srebr. oklopne verižice . . . 1-50
- 14karatno zlato ure . . . 8-50
- 14karatno zlato veriž. . . 10-50
- 14karatni zlati prestani . . . 7-50
- stenske ure 70 cm . . . 3-50
- z bitjem liki svona . . . 5-50
- z godbe . . . 7-50
- z lukavice . . . 7-50
- uhinja z ure . . . 7-50
- indite . . . 1-50
- z posejalci ur . . . 1-50
- z dvojnima svonom . . . 1-50
- badilke z bitjem in svonenjemlikisvonom . . . 3-50
- Triletas plemenito jamstvo, za vsak primeren čas nazaj. Razpolni a po povzetju.

Maks Böhnel

urar, zapriščeni sodni cenilec Dunaj, VI., Margarethenstr. 27 (v lastni hiši) Zahtevajte moj cenik z 2000 slikami zastoni in pošlino prosto.

A. Sušnik

Zaloška cesta šte. 21, Ljubljana.

Trgovina špecerijskega blaga, moke, špirta, žganja in raznovrstnih barv. — Ob času setve garantirano kaljiva semena, kakor: detelja, trava, pesa itd. Zaloga raznovrstnega železa, železnih šlin, traverz, Roman in Portland cementa, štedilnikov, peči, okov za okna in vrata, kotlov vlitih n bakrenih, mrež za ograjo, pozlačenih nagrobnih križev, tehtnic, utež, pump in cevi za vodnjake, sploh vse železnine po najnižji ceni. — Velika zaloga poljedelskih strojev: mlatilnic slamozrnice, plugov itd. 355 18-12 Dobra postrežba, nizke cene.

I. kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in slikanje na steklo

Aug. Agnola,

Dunajska cesta 13a, poleg „Figovca“ se pripravila prečestiti duhovščini in p. n. slav. občinstvu za napravo cerkvenih oknov z umetnim steklarstvom ali slikanje na steklo, stavenih del, napravo okvirov, itd. itd. — Ima tudi v zalogi različno porcelansko in stekleno posodo za namizje gostiln in zasebnike, svetilke, okvire itd. po najnižjih cenah. — Narisi, ceniki in proračuni na zahtevo zastoni, mnoga spričevala za dovršena dela so cenjenim odjemalcem v ogled na razpolago. 1804 52-51

Za 5 vinarjev

si more vsak preskrbeti prednosti pri nakupu blaga za obleko, kakoršnih sicer ni dobiti, kdor prosi po popisnici za vposlato vzorcev pri veliki trgovini bratje Lechner v Gradcu, železna hiša. To ne stane nič, na izbero pa ima vsak najmodernejše blago za damske obleke črno in barvano perilno blago, posteljnino, oksford, loden, sukno, vse vrste platno za perilo in posteljno opravo, in mnogo drugih predmetov, poleg cenika o vseh vrstah perila i. t. d. — Zložno si more vsak doma izbrati in potem kar najceneje izvršiti najboljši nakup. Mnogo hiš naroča že celo vrsto let vse svoje potrebščine le od tam, ker so se prepričali, da ima ta strogo reelna trgovina pred očmi edino zadovoljnost svojih odjemalcev. 1311 12-8

FLORIAN

Je najboljše kreptilo za želodec!

Priznано od učencakov!

„Florian“ se dobi edino od Rastlinske destilacije „Florian“ v Ljubljani.

Pozor! Čitaj! Pozor!
Slavonska biljevina

Ta je napravljena iz najboljših gorskih zelišč — ter se izvrstno in z najboljšim uspehom vporablja proti zastarelemu kašlju — bolih v prsih, — prehlajenju v grlu, hripavosti, težkem dihanju, astmi — pljučnem kataru, suhem kašlju, tuberkulozi itd. itd.

Delovanje izborno, vspeh siguren. Cena je franko na vsako pošto za 2 steklenici 3 K 40 vin., 4 steklenice 5 K 80 vin. po povzetju ali če se pošlje denar naprej. — Manj kot 2 steklenici se ne pošilja. Prosimo, da se naroča naravnost od: 2443 20-20

P. Jurišića, lekarnarja v Pakracu št. 65. (Slavonija).

Zaloga, prodaja in razpošiljanje prav dobrega od 88 do 200 vin. liter pri Carlo jedilnega olja
Gortan, Trst, Via S. Caterina 13. Ceniki na zahtevo zastoni. 1457 20-5

Najboljše švicarske ure, zlatina in srebrnina se dobe po najnižjih cenah pri sloveči domači tvrdki 357 26-23

H. Suttner, urar

Ljubljana, Glavni trg, nasproti rotovža.

Prosim zahtevajte nov velik cenik, kateri je ravno izšel in se pošlje zastoni in pošt. prosto

Enega vajenca

sprejme takoj v poduk Lovrenc Bizjak, čevljarški mojster. 1690 2-1 Postojna (poleg pošte).

Lepo posestvo v Zgornjem Kašlju, 5 minut od papirnice, pripravno za vsako obrt, s spodnjim in zgornjim nadstropjem, **proda se** pod ugodnimi pogoji. Krme je na posestvu za osem glav živine, ter 40 mernikov posevte. Več se poizve pri **Fran Zupančiču** v Zg. Kašlju 28, p. Dev. Mar. v Polju pri Ljubljani. 1675 1

Goddam!

Konečno vendar naglo in zanesljivo učinkujoče sredstvo proti kurjim očesom

Cook & Johnsons amerik. patent

rlinčica za kurja očesa

1 kom. 20 vin., 6 kom. 1 K, po pošti 20 v. porto.

Dobiva se v vseh lekarnah monarhijske in v medicinalnih drogerijah itd. 1085 10-7

Mlatilnice Najboljše poljedelske stroje, posebno pa mlatilnice za rabo na roko, kakor na vitelj (gepelj), bodisi da se isti goni z živino ali vodno močjo, kakor čistilnice in razno drugo orodje priporoča

trgovina z železnino „Merkur“, P. Majdič, Celje.

Bogata zaloga travrz, cementa, vodovodnih cevi in naprav, cevi iz kamenščine, vozni in komatnih nepremočljivih plah. 1526

